CAESARIS OTTINELLI FIRMANI

Art. Philos. Iur. V. Doctoris

DE RETINENDA INDEMNITATE CONSILIUM

SVPERIORVM PERMISSV.

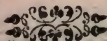
ROMAE Apud Alexandrum Gardanum, & Franciscum Coattinum. M. D. LXXXVI.

Ad Maledicos.

Lane fit, vt quo quisq; rebus suis incumbit, eo magis lacessitus reperiatur. Aristippus à quodam quum conuicijs incesseretur abijt ac quum maledicus insequeretur abeuntē, dicens quur fugis? Quoniam inquit tibi potestas est male loquendi, mihi vero non ita audiendi. Eodem plane modo, & Cato senior maledicum suum reiecit, dum inquit impar certamen esse, quod ei & maledicere, & male audire facillimum esset, Catoni vero maledicere insuaue, & male audire insolitum. Sapienter, ac fortiter igitur illud Memnonis, qui contra Alexandrum pro Dario bellum gerens militem mercenarium Alexandrum conuicijs insectantē hasta percussit, inquiens contra hostem ferro, non lingua pugnandum.

CAESARIS. OTTINELLI
DE
Indemnitate Retinenda
QVAESTIO

PVblicis instrumentis res acta est Pasio titulo depositi Nestoris pecunias penes se habere confessus fuit, easdemque restituere infra certum tempus promisit; sed quia id Periclymeni causa actum fuit, Pasionem, ac eius successores nullo vnquam tempore damnũ percepturos, sed indemnes in omnem causam se præstiturum eodem die, ijsdemque testibus adstantibus spopondit Periclymenus, qui postea defuncto Pasione cum Hestore fratre dissentire cœpit; hac data occasione Nestor Pasiclem filium, & hæredem Pasionis depositi actione cæpit conuenire absentem, & causa rite peracta seruatis solitis solemnitatibus Phormione Pasiclis curatore pro eo agente, tandem iudicis sententia coactus idem Phormio pecunias depositatas numerauit, deinde cũ Periclymeno, vt indemnem Pasiclem cõseruaret, ac promissis staret, diligenter egit sed negauit audacter Periclymenus quicquã debere. Quid iuris quęritur.

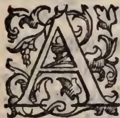
CONSTITVTIO

Ferdinandus ij. Imp. Hieronymo P. P. S.

DE pactis late apud Veteres disceptatum fuit; ac humaniter, egregieque dictum, nihil esse humanæ rationi tam consentaneum, quam ser uari, quæ inter aliquos placuerunt, quod quidem nobis summopere probatur, ideo relictis superfluis ambiguitatibus conuentiones omnino ser uari sancimus, nihil turpius existiman tes, ac ab hominum societate magis alienum, quam fidem fallere: Quamobrẽ ex deposito Pasionis ne quid detrimenti capiat Pasicles, sed indemnem eundem præstet Periclymenus, cum venire contra scripturam publicam minime possit, tu pro tua pruden tia caueas. Dat. an. Primo.

CONSILIVM. ET. DIALOGVS.

Phormio. Nestor. Periclymenus. Pasicles.

Ccepistis ne Pasiclem adolescentem incolumen Athenis ad nos redijsse. bene quidem actum est cum illo, vt tã perniitiosa tempora euaderet, ꝙ nec omnibus nostratibus, nec multis sæuissima Peste extinctis concessum est. *Nestor.* Estne doctoris insignitus ornamẽtis, an iterum aliò se conferet? *Periclymenus.* De doctrina numquid cogitandum tibi videtur, cum de vita agatur, & iamdiu doctorem Pasiclem haberi, tu solus Nestor ignoras. *Nest.* Gratulor equidem eius tãto bono, & præterea quod hoc tẽpore ad nos felix reuersus fuerit. *Peric.* Equidem ex eius reditu statim atque intellexi, lætitiam sumpsi, ita vt dici, ac exprimi nullo modo possit. *Phor.* Vos quidem agitis, vt decet consanguineos, & beneuolos, à quibus sũmopere amari Pasiclem multis argumentis iamdiu cognoui, sed cum à consanguinitate, & sanguinis amore recessum paululum fuerit,

tibi, ò Nestor, quod gaudio perfusus fueris credi facile potest, cum pecunias penes Pasionem depositatas iuditiorum vi ac impetu percæperis: sed tibi ò Periclymene ne ex eiusmodi reditu negotium detur aliquod, sūmopere vereor. *Nest.* à pecunijs meum non proficiscitur gaudium, sed ob meum erga Pasiclem amorē, & quod inter nos consanguinitas intercedat, præsertim cum nemo sit ab humanitate ita alienus, qui non summam lætitiā ex eius salute seruata capere his turbulentissimis temporibus debeat. Quod si putes me quempiam vehementius Pasiclem amare, longe aberras. *Pericl.* Mihi vero ò Phormio, cur non sit, vnde iure lætari possim, explica. Scis enim incredibiliter à me Pasiclem diligi, tum cōsanguinitatis nostræ causa, tum etiam quod ea possideat quæ ad colligēdam beneuolentiam, & omnium animos alliciendos valent. *Phor.* Non ita, quod dixi, durius accipias velim, nam probe noui, mutuo te à Pasicle amari, ac non vulgariter semper obseruaui, sed erit tibi ò Periclymene aliquid cum illo. *Peric.* Cur ita? *Phor.* An ne tibi videtur parum esse, cum dissentiendi argumentum dederis, & fidem fallere parū

duxeris. *Peric.* Equidem quod pollicitus sum libenter exequar,ac efficiã profecto,vt fides mea in promissis à nemine desiderari possit.Nihil est enim ab hominum conditione magis dissentaneum, quã non stare promissis. *Phor.* Promissa seruari recte quidem dicis, sed cum preteritis diebus,pecunias iudicis sentẽtiã à me Nestori fratri tuo redditas à te ego petierim, indemnem Pasiclem conseruaturum te negasti,cum tamen publicis instrumentis tam enixe contrarium promiseris. Videas modo, num graue sit à promissis discedere. *Peric.* Non equidem fidem meam, sed male pro me Nestori solutum negaui,ac ideo cõtra me rei vendicatione nullo modo agi posse affirmaui.Tibi quod negotium male gesseris id omne tribuendum erit,ac à te potius repetere, quam à me quidquam petere Pasicles cogitabit. *Phor.* Scis ne me ex iudicis Sententia,& ob possessionem eiusdem decreto in bonis Pasiclis à Nestore captam satisfecisse? *Peric.* Accepi. *Phor.* Recordaris ne spopondisse te, quod ex deposito, & obligatione præstita à Pasione, eundem, & eius hęredes indemnes præstiturus eras? *Peric.* Memoria teneo. *Phor.* Num

quid aliud esse tibi videtur fidem fallere, quã à promissis discedere. *Peric.* Recte quidem, sed vide ne dum in me iuditiũ fers te ipsum condemnare potius videaris. Non ne tenes adhibẽdam esse diligẽtiam ei, qui alienã gerit negotia non aliter atq; si res proprias tractaret; sin minus cum aliquid damni absens perceperit, id omne negotiorũ gestor resarcire debeat? *Phor.* Notum est. *Peric.* At certe nunquam persuadebis mihi, si tibi negotiũ cum Nestore fratre meo fuisset, ita tu prõpte pecunias dedisses, prout egisti. Quare cogitatis nonquid à te Pasicles pecunias repetere iure possit. *Phor.* Satis quidem factum tibi videbitur, quòd me debitorem Pasicli effeceris. *Nest.* Quid opus est istis? Missa queso faciatis hæc, Phormio duc nos ad Pasiclem, vt congratulari illi possimus. *Peric.* Eamus propere, vt illum domi cõueniamus. *Phor.* Apud sororem paulò ante agebat, at nunc vbinam reperiemus, nescio. Salutationibus enim propinquorum, & amicorum operam dabat, sed nos domi aut inueniemus, aut commorabimur donec redeat, quid? agnoscitisne illũ nobis obuiam venientem. *Nest.* Numquam profecto si alibi vidissem, quam Do-

mi. Deo Opt.Max.gratias agimus ò Pasicles,quod nobis te incolumen seruauerit in his turbulentissimis temporibus, & felicem reditum ad nos tibi concesserit. *Peric.* Equidem sumopere lætor Pasicles ex sæuissimis procellis ad portum te ex animi sententia;ac nostro omnium summo desiderio aduenisse. *Pasicles.* Mihi ne gaudendi locus relinquatur non nihil vereor. Nam hęc tam humanis vestra officij ratio gratissima est,tum quod vos prospere agere prospicio, tū etiam quia vos mihi sanguine, & beneuolentia coniunctissimos quotidie magis fauere agnosco; sed vinci me à vobis humanitate, & offitio æquo animo ferre non possum:licet sū mam letitiam percipiam ex hac vestra trā quilla,quam agitis,vita,vt ego pariter vobis,& sūmopere,& iure congratulari possim. Asideamus, si lubet,caloris vitandi causa. *Nest.* Heu Pasicles ter dedimus tibi lacrimas,adeo tristes nuntij perueniebāt,vt de te actū plane iam esse omnes vno consensu existimarēt.Quare perspicere facile poteris teneri nos summo desiderio cognoscendi,qua ratione incolumis à peste euaseris. Nobis plane persuadere uix possumus te hoc tempore in-

ter homines versari, etiam nobis aspicientibus, vt miraculo id factum sit, cùm tot hominũ millia illo teterrimo morbo perijsse àcceperimus; ideo de tua seruata salute aliquid enarra, vt in terris te morari credere possimus. *Pas.* Temporis pessimam conditionem accepistis, communem calamitatem agnouistis, hominum insignem, ac immensum interitum audiuistis, ita vt infandam sęuissimi morbi magnitudinem sine acerbitate recordari libere nunquam erit. Quis ab humanitate adeo est alienus, vt cõprimere posset lacrymas, si cerneret filium aliquem, patrem primo, tum matrẽ demum fratres omnes, & sorores solũ sine vllo auxilio, & subleuamine tradere sepulturę? Quis hæc, & alia adhuc magis calamitosa aut aspicere sine lacrymis, aut recordari sine dolore, vel narrare sine luctu vmquã posset? Igitur non est mihi id à vobis imperandũ, ne vobis summę cõmisseratio nis, mihi vero acerbissimi doloris occasio detur narrando. *Nest.* Non quidem tot, tantasque calamitates, & ęrumnas audire cupimus: horret animus cogitando; sed quo nã ingenio morbum cõmunem, et tam immane grassantem euitaueris. *Pas.* Medicorum cum vndique maximus fue-

rit factus concursus, vos pro vestra prudẽtia colligere poteritis infinitas fuisse medicamentorum inuentiones, vt quotidie nouis artibus,& ingenijs cum morbo certandum esset,ac singula medicamenta statim reperta tentanda esse vnusquisque facile sibi persuadebat: ideo experientię huiusmodi causa innumeros interijsse existimo. Ego vero hoc vno præcipue tutissimus agebam,quod vbi de morbi magitudine rumores increbuerunt, illico vitam mihi ereptã duxi, ac de mea salute nec cogitare amplius, nec laborare cæpi, & in eum veluti somnum incidi, vt sensu carere mihi ipsi viderer. Omnia mea quidem sententia,Annabatarum more. *Nest*, Festiue,lepideque nobiscum agere videris aut nescis cum vitam in minimis haberes, facilius,vt in morbum incideres, & peste opprimeres. *Pas.* Non ita perfecto audacter, & inconsiderate vitæ pericula subirem,sed vt vitę consulerem, à præsentique periculo euaderem id cœpi consilij, vt salutem floccifacerem.Primo quia cum pericula contendere animi sit fortis,in eã vitæ rationem veni,vt viuendi cupiditate, & cogitatione minime afficerer,sed æquo pacatoque animo semper fuerim ne da-

retur tristitię,& anxitatis occasio,vnde sã-guis perturbatus contagione afficeretur. Deinde assidua experientia docti quotidie cernimus res quò magis nobis cordi sunt, eò facilius è manibus excidere, quẽadmodum res,quæ minus caræ se præstant diutius conseruari prospicimus. Quare cum vitam semper contenderim, conseruata,Dei bonitate,salute è tantis vndiq; angustijs, communibusque calamitatibus & immani morbo, incolumis vobis redditus sum.Sed de his satis, ne recordatione iterum eadem mala subire cogar. Igitur missa hæc faciamus, & vobis iterum summopere gratulor de vita,quam tranquille, salubriterque agitis. Audire præterea cupio quid sit,cur non iure de vobis cõqueri possim. Nam à Phormione accepi molestias, quas intulisti Nestor, vt bona mea omnia tibi vix satis essent, ita acriter actũ intellexi. *Nest.* Humaniter quidem,& honorificẽtissime tecum actum est, ac nihil aliud ego petij, nisi quod Pasio pater tuus spopondit tu dependeres, quod quidem inhumanitati tribui nullo modo potest. *Pas.* Iure quidem egisti contra me,sed si humaniter negotium absolui cogitabas, contra Periclymenum fratrem iu

dicium dirigendum erat,cuius cauſa Pater
meus fideiuſſit, & depoſiti actione teneri
voluit, non me conuenire primo loco ob
beneficij memoriam. Scis enim id omne
egiſſe Paſionē patrem,vt veſtras fraternas
in diuidendo patrimonio diſcordias con-
ciliaret, ideo inter vos diſceptādum erat;
niſi cōueniendum cōſanguineum potius,
quam fratrē Neſtor duxeris. Attamen tu I
Periclymene me tueri debebas, vel paci-
ſcendo,vel opera tua. *Peric.* Cum nulla
obligatione teneat,nihil dubitādum erat,
nec vltra mihi cogitandū fuit. Nā Phor-
mioni nihil debeo, quia ei nihil promiſe-
rim:neq; tibi Paſicles, quia ſolutio nō fuit
facta à te, neq; tuis pecunijs. *Pas.* Ita pla 5
ne certarūt Magiſter ille,& diſcipul⁹ apud
Gellium,vt tenes. Sed vide quid dixeris
quia & mihi debes,quod ita publico inſtru
mēto docuiſti,& Phormioni agēti pro me
ſoluere debes,quoniā meis pecuniis ſolue
rit. *Peric.* Bene tu quidē, ſed de te in
inſtrumento ſolutionis nullū penitus ver
bū, quare eius fauore vti minime poteris·
nec etiam Phormio, quo cū nihil mihi eſt
negotij. *Pas.* Licet dem hoc tibi, vt de
me in inſtrumēto nulla fiat mētio nomina
tim,ſunt tamē hęc alia verba. *Fuit ſatisfa-*

ctum vice, & nomine hæredum: & à Phormione stipulante pro filio, & hærede Pasionis. Rem igitur aperte constare intelligis. *Peric.* Si ita res acta esset, hoc tempore disputandum non esset, sed quia in bastardello, vt aiunt, non insunt huiusmodi verba discrepare videtur tua copia ab originali, quo casu bastardello penitus, ac solum adherēdum est, vt inquit Bart. in
1 l. Sempronius, nu. 3. de leg. 2. *Pas.* Demus & hoc tibi ne verbis verba addere videamur, prædicta non reperiri in bastardello, sunt tamen hæc alia verba. *Fuit integraliter satisfactum per manus D. Phormionis.* illud per manus alieno nomine
2 actum esse indicat clare. l. item autem. §. gesisse, de admin. tut. l. p. §. deiecisse, de vi & vi arm. c. mulier, §. p. de sent. excom. lib. 6. Bald. late in rub. C. de instit. act. nu. 2. & in l. ex arrali, C. de act. emp. & vend. *Peric.* Et hoc ipsum p manus inhesse publico documento inficiari possum, quia si recte memoria teneo, tantum dictum fuit, *satisfactum de tota summa contenta in instrumento.* *Pas.* Excidesse ex memoria constat, sed concedamus omnia, ne verbis morosius inhereamus, inficiari nullo modo poteris, satisfactum esse à Phormio

ne curatore meo & clari iuris esse negare non poteris, quotiescunque quis in alieno negotio gerendo versatur, & non expresserit quo nomine agat, si sua non interest, alieno nomine, & principalis vice agere videtur, atque ita existimandum esse tradit Bart. in l. mater. nu. 11. C. de rei uend. ex l. 3
in familia, C. famil. ercis. Vnde is, qui vendit Titij domum, & non addat quo nomine, Titij nomine res agi videtur, vt idem Bart. inquit, in l. si fundum, per fideicommissum, de leg. p. in prin. Quapropter cum Phormio depositum alienum soluerit, cum sua nihil interesset, meo nomine, quia mea intererat, egisse asserendum est. Sed vt adhuc magis, quod dixi pateat, negare tu quidem non poteris Phormionem tutorem, curatorem, ac rerum omnium administrarem, & gestorem ab omnibus palam haberi, ac se ita gessisse semper, Preterea non te fugit, quod asserens se esse prouocatorem & rerum gestorem (vt de Phomione dixi, qui mea bona semper tractauit, lites gessit, negotia, & omnia administrauit) & is in gerendo negotio nihil addiderit aliud, plane nomine procuratorio agere iudicatur. Glos. & Doct. in l. sciendum, §. tuto 4
res. ff. qui satisd. cog. & in l. qua ratione, de

procurat. Ex quibus satis constare debet & tu Periclymene confiteri debes solutionem meo nomine peractam, ac ideo mihi actionem competere ad repetendum eiusdem solutionis vi contra te. Quare absque controuersia me actorem appellari, te autem reum conueniri posse constituamus.

Peric. Non ita facilis, atque expedita res est, vt tibi videtur Pasicles. Multa.n. adhuc supersunt, quibus ab eiusmodi repetitione vindicare me possim, licet reū me tibi ad conueniendū fecerim tantum, ne de nomine anxie disputandum censeam. Quocirca esto sim reus, tu verò si quid habes, vnde probare possis, actionem ad repetendum tibi licere ostendas, quę etiam si competeret, non ita tamē summarie, ac stricte me conuenire debes, quasi meā fidem Pasioni patri tuo sub forma Cameræ astrinxerim, ideo agendum est vt iure, & consuetudine statutum, ac receptum est, non quidem summarie. *Pas.* Paucis melius fortasse fuisset, si dixisses, te nullo instrumento, nullaque obligatione teneri, atque ita recte mihi satisfactum. *Peric.* Neque id cogitaui, licet sit mihi, vnde nihil me tibi debere ostendam; sed modò tantum proposui summarie mecum agi-

non posse, quod instrumentum sub
Cameræ forma confectum minimè fue-
rit. *Pas.* Instrumentum edituu No
tarij fide,& manu confirmatum,cum sit de
forma Cameræ tibi fidem facere debet,si-
ne dubio. *Peric.* Alia fide eiusdemmet
notarij,quam apud Notariũ produxi. Ca-
meræ forma non continetur, ideo si exem
plaria inter se discrepent ad originale, &
protocollum confugiendam est, vt ait
Bart. in l.sempronius,n.3.de leg.2.& Doct. 5
in l.edita,& alibi, C.de eden. Vnde sum-
marie agendũ nõ est, sed prius de Cameræ
forma docendum. *Pas.* Ad hanc diffi-
cultatem tollendam litteris compulsoria-
libus actum est, & ex originali, vel Bastar-
dello,vt aiunt,fuit depromptum exemplar
coram iudice parte citata, & adstantibus
testibus rite citatis,& adhibitis, ac tãdem
patefactum est reperiri illud, in Cameræ
forma: Ignorare autem nullo modo debes
Instrumento Compulsoriato fidem adhi-
beri non aliter atque Protocollo,& Origi-
nali met. Bald. l.current, num. 3. de test. 6
Doct.communiter in auth. si quis in ali-
quo,C.de eden.Iap.alleg.77.num.1.& per
tot. Rot.decis.43.de probat.in antq.& de-
cis.4.num.1.de fid.instrum.in antiq. Paris.

cons.145.num.12.lib.4.Ioan.de Arnono ſingul.ſuo 716.incip. An Papa,& idem in cons.203.num.4.Teſtes præterea in Compulſorijs adhibiti non ne tibi plenam fidē faciunt? *Peric.* Teſtes tantum aſſerunt ineſſe in loco nimis arcto ita vt conijciendum ſit additā clauſulā multis annis poſt celebratū contractū,ſed paulo ante litem à te excitatā. *Pas.* Quod addita fraudolenter fuerit,tibi probandū eſt,mihi ſatis ē quod adſit. Nā is,qui in loco arcto reperiri inquit,adeſſe fateatur neceſſe ē,nō aliter atq; qui ad defenſionē occidiſſe fatetur homicidiū aperte cōfitetur perpatraſſe,ita do
7 cet. Bart.in l. Aurelius §.idē quæſiuit ff. de libert.leg Bald.l.p.C.de cōfeſſ.col.9.Marſil.ſing.185 incip.Cōfeſſio.Abb.cap. cū veniſſet de conſtit. Philip.Fran. cap.p. col.4. de confeſſ.lib.6. Dec. c.venerabilis col. 2. de except.& licet hoc dictum ſit in Criminalibus,idem tamen dicendum in ciuili-
8 bus negotijs aſſerunt. Alex. cons. 39. num. 2. & cons.2. col.fin.lib.4. Grat. cōs. 61. col. 2. lib. 2. Ruin. conſ. 10. col.3 lib. 1. *Peric.* Hęc omnia concedere poſſum, ſed ad probandum,quod addita fuerit illa clauſula , id fuit mihi argumenti, quod ſit in loco anguſto,& Teſtes depo-

nunt ex stylo Notarij, cum non consuetum esse apponere,& sub hac forma instrumenta conficere. *Pas.* Imo testis tertius ad quartum interrog. asserit scriptam clausulam ex eodem atramento, & manu eadem. De stylo vero nihil certi affirmari potest, cum testes solum de ijs instrumentis, quę in bastardello ad paucas paginas sequuntur, non autem de pręcedentibus loquãtur. Cum tamen de antecedentibus, ęque atque de consequentibus mentionẽ facere debent testes, vt de stylo fidem facere possint. Bald.d. cum te in Gallia, si cert. 9
pet. Philip. c.p. de temp. ordin. lib. 6. Abb. cap. 1. locat. Doct. in l. fin. C. de ind. viduit. toll. Deinde eodem modo Pasio pater meus Nestori sub depositi specie se astrinxit, tu eundem patrem indemnem conseruaturum spopondisti, imo ijsdem testibus præsentibus, eodem Notario immediate rogante; Quę omnia satis faciunt, vt dicere iure possimus fuisse vnicum 10
actum, Glos. l. si defunctus, §. si duo, ff. de pignor. & in l. si ex pluribus. §. fin. de solut. Ricciard. de Salicet. in cons. suo posito sub alleg. 77. Lap. si itaque tam prima obligatio patris mei, quam secunda à te pręstita quia coniunctim peractę fuerunt vnicus

iure cẽsetur actus cum in prima sit sub forma Cameræ in secunda quod non rite, ac recte posita sit, qua ratione suspicari possis non video. Atque cum sint illę duę obligationes vnicus actus plane debent cense
11 ri eiusdem conditionis, & iuditij cap. non debet, de consan. & affin. l. eum qui cedes, de vsucap. c. cognouimus 12. q. 2. ca. tua in fin. de decim. Rom. cons. 372. non video num. 4. facit Aret. cons. 17, num. 3. & cons. 104. num. 10. Feder. de sen. con. 138. nu. 3. Dec. cons. 503. nu. 3. Præterea quod clausula illa adiecta fuerit tempore contractus persuadere, tibi debet, quod verisimile nõ sit, vt fideiussor durius se, quam principalis debitor voluerit obligare, ita vt Pasio pater sub forma Cameræ fidem suam astrinxerit Nestori, tu vero patrem meum sub eadem forma indemnẽ non conseruabis
12 Bero. in propositis fere terminis in cons. 160. num. 12. lib. 3. Decian. cons. 72. num. 5. lib. 2. Colligi aliter non potest ex con trahentium mente, qua quidem ratione sæpe argumentari scis nostros Doct.
13 Abb. cap. cum dilectis num. 2. & 3. de donat. Socin. Iun. l. ita stipulatus, num. 22. de verb. oblig. Rom. cons. 295. donatio patris, num. 5. Grauet. con. 51. num. 2. So-

cin.conſ.44. in præſenti, lib. 4. Dec. conſ. 48. in fin. Caſtren.conſ.118.viſo, & examinato col.1 lib.1.Corn.conſ.16.lib. 1. & conſ.12.in prȩſent.in fin.lib. 3. Tua ergo præſumptio, ſeu ſuſpicio tollenda erit hac vera, & ſolida prȩſumptione, nam præſum ptione præſumptio tollitur, atque deletur. Gloſ. cõmuniter recepta, vt inquit Curt. 14
Iun. conſ. 35. D. Benedictus, in l.Diuus, verb.æſtimari, de rit.nupt.Alex.con.73.n. 8.lib.3.conſ.88.num.2.lib.Dec.conſ. 470. num.10.& conſ. 476. num. 6. Paris. conſ. 14.num. 40. lib.p.conſ.29.num. 48. lib. 2. conſ.160.nu.29. lib.4.Guliel.de Lod.ſing. ſuo.42.nu.1. *Neſt.* non eſt opus coniecturis, & prȩſumptionib⁹ in re, quȩ tam pa tenter eluceſcit. *Paſ.* Relictis coniecturis agamus ſolidis rationibus. Primo obligatio eſt Paſionis patris mei, deinde immediate ſequitur tua obligatio Periclymene, de indemnitate, quæ nihil aliud eſt, niſi quȩdam ſubrogatio illius factȩ ad fauorem Neſtoris ideo ſub eiuſdem principalis obligationis natura, & forma cenſeri debet. Afflict. decis. 395. num. 10. 15
Dec. cap., decernimus, num. 293. de iud. & in cap.ex ratione, nu. 51. de appell.cap. quoniam Abbas, num.20.de off. deleg. &

in l. cum pro eodem, num. 81. C.de sent. quç pro eo quod inter. Hypol. Rimin. l. si emancipati, num. 343. C. de collat. Bellon. cons. p. num. 9. & cons. 98. num. 6. Rip. in tract de pest. tit. de remed. ad conser. vbertat. num. 227. Crot. cons. 162. num. 29. & consi. 210. num. 12. Faciunt, quæ à Doctor. traduntur in l. Gallus, §. idem credendum, & ibi Soc. Iun. num. 26. de libr. & posth. Sed quid opus est multis? fuit instrumentum compulsoriatum præsentibus testibus, reperiri appositam clausulam libere asserunt.

Peric. Cum testes diligenter non fuerint examinati, & interrogati, vt omnia sint interrogatoria euacuata, vt aiunt, nihil
16 probant Testium depositiones, Paris. consil. 107. num 70. & sequen. lib. prim.

Pas. Istud quidem Periclymene necesse est, sed quoniam in proposita controuersia duo continebant tua interrogatoria, num adesset illa clausula in Cameræ forma, & num esset in loco arcto, de quibus satis, superque ad quartum interrogat. respondent testes, ideo interrog. fuit euacuatum, quod si vero fuisset adhuc adhibita negligentia in damnis interrogatorijs non mihi, sed ibi id tribuendum

est Bald.in l.quod ad hæredem.ff. de Ma- 17
gist. conuen. Inde dicta testium in suo ro
bore existunt. Alex.cons. 172.col. penul. 18
lib.2.refert, & sequitur Marant. in prax.
crimin.part.6.verb.interrog. product. nu.
4. Specul.in ti.de test.§. iã de interrog.Ne
gligentia enim huiusmodi non debet mi-
hi nocere vllo modo Bald. in l. rem,nu.2. 19
de euict. Bero.cons.191. nu.9.& 34.lib.p.
Menoch. de arbit. iud. lib. 2.cent. 2. cas.
182.num. 49. Parisius vero in suo cons.
107.tantum dicit testium dicta nullius es-
se roboris si testes interrogati non fuerint
in omnibus interrogatoris datis quidem,
parte opponẽte,& reclamante,ac expostu
lante,vt diligentius in omnibus examinẽ-
tur. Quod quidem nihil ad rem,cum & te
stes examinati, ac interrogati ita fuerint,
vt omnia tua interrogatoria diligẽter fue-
rint euacuata. Sed iam satis superque pro
batum est ex instrumento compulsoriato,
tum ex testibus, tum coniecturis dignis,
demum firmissimis rationibus,positam re-
periri clausulam sub forma Cameræ in in-
strumento pub. indemnitatis, ideo bene
agi tecum posse summarie. Vide si quid ha
bes, vnde solutionem subterfugere possis.
Peric. Multa sane, sed id modo propo-

nam ad defendendū, quod fideiussor quando soluerit, vbi potuisset opponere exceptionem litis ingressum impedientem, nullo modo contra principalem debitorē ad repetendum agere potest. Ita patet ex
21 l. si fideiussor. ff. mand. Glos. & Doct. in §. si quod autem. Instit. de Fideiuss. Bellam. cons. 77. nu. 17. *Nest.* At doceas necesse est, quę nam sit huiusmodi exceptio, quæ impediret litis ingressum. *Peric.* Est statutaria præscriptio, ex qua instrumentum nullum, ac irritum fit, quæ si à te, uel à tuis fuisset edita, atque proposita sine du-
22 bio impedire poterat litis ingressum. Bar. l. fin. ff. pro suo. Bellon. cons. 25. in prin. *Pas.* Quid auxilij ferre statutaria pręscriptio contra depositum potuisset, plane nō video. *Nest.* Omnibus patet ex præscriptione creditori satisfactum cēseri, ita vt creditor amplius agere non possit. Videndum igitur est, an statutaria præscriptio, ex qua Periclymenus dixit, meam actionem auferri, etiam ad agendum litis ingressum impedire potuisset. *Pas.* In præscriptionibus nihil antiquius ducitur, quam vt is, qui præscribere vult, in bona fide reperiatur. Is autem, qui scit se esse obligatum, & sibi releuandum fideius-
sorem

forē semper est in mala fide. Balb. tract.de 23
præscri. par.2.tertiæ par. princ. q.1. num.
1. & seq. Quare nullo modo præscribe-
re potest etiam statutaria præscriptione.
Paris. conf. 20. num. 6. & conf. 87. num. 24
13.lib. 1. Aym. conf. 116. num.8. Ma
thesil. sing. suo 23. nota quod omnes.
Ferrat. caut. 38. num. 1. Menoch. conf.
115. num. 29.& conf.143.num. 11. Pręsertim de iure canonico. Paris. conf. 49.
num. 30. lib. 2. Et ius canonicum in hac 25
materia præscriptionis vel solum spectā-
dū, & retinendum dicit idem. Paris.conf. 26
66. nu.98. & seq. lib. 3. *Pericl.* De bo-
na, vel mala fide agendū non est hoc tem-
pore,cum aperte à statutis dicatur per tot
annos debitum solutum,& satisfactum ex
pręscriptione prout in proposita quæstio-
ne,& statutum optime tu nosti, & memo-
ria tenere debes. *Pas.* Memoria quoq;
teneo nihil immutari, vel innouari posse
in his,quæ sunt ex iuramento, ac iuris, vt
aiunt,ecclesiastici. Doct. in cap. verbum 27
de elect.& in auth. sacramenta puberum,
C.si aduer. vend.Bald. conf.415.petita ve
nia,lib.1. Alex.conf.59.viso instrumento
per tot.lib.1. Fran.Curt.cōs.44.super con
tingentia, col.6. Ias. l.fin.ff. qui sat. cogan.

Ferrat. caut. 16. *Peric.* Accipienda sunt hæc sano modo, in his scilicet statutis sunt intelligenda, quę carent confirmatione apostolica. *Pas.* Confirmatio quę reperitur in nostris statutis est in forma cõmuni, qua nihil circa pręscriptionem, & alia, quæ sunt iuris ecclesiastici confirmatur. præterea quòd in proposito casu requiratur, vt cõfirmationẽ comitetur clausula
28 Ex certa sciẽtia, docet Alex. cons. 38. col. pen. lib. 4. Grat. cons. 84. lib. 1. & cõ. 75. co. 2. lib. 2. Frã. Curt. con. 67. Corn. cons. 224. lib. 3. Quę quidem clausula ex certa scientia non extenditur nisi ad ea, quæ expres-
29 sa sunt. Ruin. cõs. 60. col. pen. lib. p. Quod si darem hoc, vt confirmatio esset munita illa clausula, ex certa sciẽtia, adhuc tamen non censetur confirmare statuta iniusta, &
30 inualida per semetipsa. Felin. c. ex parte col. 21. de præscrip. Aret. cons. 8. & in l. ꝙ seruus, de acquir. posses. Alex. cons. 1 col. 10. lib 5. & cons. 52. in fin lib. 7. Curt. sen. cons. 50 nu. 38. Aym. cõs. 3. col 3 quod autem præscriptio sit impium remedium di-
31 cunt omnes fere Doct. Becc. cons. 12. nu. 60. Socin. Iun. con. 145. num. 26. lib. p. Hypol. Rimin. cons. 32. num. 16. Cephal. cons. 40. num. 25. Sed quod statutum inducens

prçſcriptionem contra obligationem iura tam,tamquam impium,& iniquum,ac pec cati nutritiuum omnino reiiciendum ſit, 32
cenſent oẽs Doct. Bart.in l. omnes populi,num.24.ff.de iuſt.& iu & conſ.36. num. 2.ſtatuto Aſiſij,Bald. in l.ſi fideiuſſor,§.ſi fideiuſſor.verſ.item eſt argumentum.in antique lect.ff mand.& in l.p.C. ſol.mat in l. fin.C.de temp.appell.Bart.& Ias.in l.nam & poſtea,§.ſi is,qui,ff. de iureiur.Angel.in l naturaliter col.p.de vſucap.& conſ. 201. num.5.Cepoll. caut. 20. Capell. Toloſan. decis.220.Boer.decis.328. Alex. conſ.59. per tot.vol.p.Grat.conſ. 141. vol. p. Bero conſ.82.nu.8.& 9.lib.3.Soc. Iun.conſ. 64. num. 7. lib. p. & quod hæc ſit communis
opinio fidem faciunt, & atteſtantur Alex. 33
conſ.185.num.27.lib.2.Marſ.ſing.141.audiuiſti forte.Tom. Ferrat.caut. 39. explorati iuris. Ex communi autem opinione,
omnes iudices iudicare debent Alex. 34
conſ.134.num.9.& conſ.59.n.7.lib.3.Imo ex canonici iuris æquitate,quæ in hac materia tantum ſpectatur,præſcriptio à iudice nunquam admitti,ſed omnino,ac ſemper reijci debet Paris conſ. 101. nu. 89. 35
lib.p.Felin.rub.de præſcript.col.p. Prçſertim id retinendum eſt à iudice, ſi debitor

sit in mala fide. Paris. d. consf.num. 88. Quod si actionē tollere uideatur; offitium quidem iudicis auferre præscriptio mini-
36 me potest Grat.consf.41.col. fin. lib. p. *Peric.* Satis mihi est, si editum fuisset statutum, quod litis ingressum impedire, & omnem actionem reijcere poterat. *Pas.* Demus hoc tibi, vt statutum sit multi roboris, omnino admittendum, & recipiendum ad rem nostram, ne morosus videar; Triginta tamen anni cum ad præscriptionem à statuto introductam requirantur, nec in obligatione nostra interfuerint, recte explodendum iudicamus. *Nest.* Id maxime spectandum est, quot ab hinc annis obligatio fuerit peracta. *Peric.* Triginta quidem anni sunt ad constituēndam præscriptionē inter absentes, sed ego proponendam præscriptionem inter præsentes affirmaui. *Pas.* Neque id quidem dici potest. Nam extra prouintiam commoratus es. In præscriptionibus enim tractandis dicitur absens, qui est ex-
37 tra prouintiam Felin.cap.quoniam, nu. 9. vt lit.non contest. Abb.cap fin. num. 3. de maiorit.& obed. & in cap de quarta, num. 30. de præscrip Bald in.l. cum in lōgitudine, num 2. C. de præscrip. long.

temp. Tiraquel. de retract lignai § 35. glos. 3 num. 2. Menoc de arbit. iud. lib. 2. cent. p. cas. 40. num. 11. Imo in præscriptionibus considerãdis is vocatur absens qui in alieno, præsens, qui in eiusdem ciui tatis territorio versatur Bart. l. in duobus, 38
§ sub duo, nu 16. de duob. reis, Abb. cap peruenit, num 9. de fideiuss. Cum igitur alibi semper, & continuo commoratus fueris Periclymene, videas, quam præscriptionem tibi competere proponas.
Peric. Quod præsens fuerim satis probare debet, quod in loco contractus domum paternam semper retinuerim. *Pas.* Nihil ad rem, quia adhuc versamur in præscriptione inter absentes Paul Castren cons. 94. posito quod, num. 3 lib. p. *Nest.* Quid de domicilio originis dicendũ, quod semper permanet. *Pas.* Domicilium originis nihil cõfert ad præscriptiones, in quibus tantũ spectatur habitationis domi- 39
ciliũ Socin. l quędã puella, n. 11. de iurisd omn. iud. Socin. Iun. rub. ff. sol. mat. n. 21 & ibi Ruyn. Ias. in l. cũctos populos, n 25. C. de sum. trin. & fid. cat. Alex. cõs. 16 n. 3 lib p. cõ. 155. n. p. lib. 7. licet . n. retineatur domicilij nudũ nomẽ tantũ; adhuc domiciliũ vere amittitur, Bal. rub. C. si à nõ cõpet. 40

iud. nu. 1. verſ. itē cōſenſu,& illic amplius
41 conueniri non poteſt. Caſtren. l. quædam puellæ,nu. 6. de iur. omn. iud. & cum Corinthij diu habitaueris Periclymene, ſine dubio contractum ibi domicilium facto, & animo præſumitur ex his, quæ tra-
42 dunt Bald. in l. p. §. habitatore, nu. 1. de his qui eiec. vel effud. & in l. 4. nu. 2. C. ad municip. lib. 10. Bart. l. placet. nu. 2. ff. ad municip. Feder. de ſen. conſ. 255. quidā puer, nu. 2. Dec. conſ. 183. nu. 11. Decian. conſ. 96. num. 8. lib. 2. Prçſertim quia in loco cōtractus inhibendum ex Corinthij priuilegio curaſti, & ibi vltra decennium ſemper habitaueris, ex quibns domicilij contrahendi animus aperte colligitur.
43 Paul. Caſtren. l. 2. nu. 2. C. Vbi ſenat. vel Clariſs. Doct. in l. 2. & ibi Bald. nu. 1. C. de incol. lib. 10. & in l. aſſumptio, ff. ad municip. Aret. cap. quod clericis, col. 2. de foro comp. Marian. Socin. cap. licet, q. 6. verſ. 1. eod. tit. Alex. conſ. 155. num. 2. & 3. & conſ. 120. nu. 10. lib. 7. *Peric.* Omnia plana eſſent ſi Corinthij maiorē meorum bonorum partem habuiſſem, vnde mutandi domicilij animus deducitur.
Pas. Licet Corinthij non poſſideas ad maiorem fortunarum tuarum partem tamen

men recte adhuc dici poteſt,quod domici-
lium contraxeris, Paul. Caſtren. in d. l.
2. C. vbi ſen. vel Clariſs. Menoch. de arbit. 44
iud. lib. 2. cent. p. caſ. 86. nu. 3. Ex decen-
nio enim ſatis colligitur domicilij contra-
hendi,perpetrandique animus ex docto-
rum traditionibus in l 1. de incol &
cenſ C lib 10. Sed ad rem noſtram om-
nia ſupradicta clarius oſtēduntur ex men-
te,& voluntate eorum, penes quos ſtatū-
endi erat poteſtas,vnde ſumptū argumen-
tum magni dicunt eſſe faciendum docto-
res Nam ij,qui de præſcriptione ſtatue
runt ea ratione ducti dixerūt præſcriptio-
nis iure per annos 20 inter præſentes cre
ditorum actiones auferri, & collidi, quod
cum adſit creditor, & ſępe ſæpius debito-
rem, vel eius domum aſpiciat, nec petat
quicquam,credi non poſſit, quin fuerit ei
ſatisfactum Decianus conſ 11. nu 104
lib 1. Mandoſ. in reg. Cancell. de annali 45
poſs. q. 3. nu. 5. Ideo domicilium habita-
tionis in præſcriptione tantum ſpectan-
dum diximus paulo ante, non autem do-
micilium Originis,quod debitoris memo
riam excitare non poſſit, nec dici poteſt
quod fuerit creditor in mora, & contra
eum, qui negligens ad petendum non eſt

48 non currit pręſcriptio. Iaſ. l. contra maiores, nu. 5. C. de inoff. teſt. Et creditor nullo modo cogitur ad perquirendum debitorem, vt petere poſſit reiiciendæ pręſcriptionis cauſa. Abb. cap. peruenit
49 nu 9 de fideiuſs. Cum itaquę ratio, qua ducti fuerunt ſtatuentes, ad rem nihil faciat, neque ſtatutum vllo recipiēdum erit. Feder. de ſen. conſ. 4. nu 5. Oldrad cōſ.
50 6. quod littera exequutoria, Salicet. l. 4. C. de iniur. Anchar. conſ. 11. *Peric.* Statuta diligenter retinenda, ac obſeruanda eſſe tradunt vbique Doctores noſtri omnes. *Pas.* Demus, & hoc tibi, vt ſtatutum admittatur ad rem noſtram, ne infeſtus, grauiſque nimis videar. Concedere tamen debes pręſcriptionem introductam à ſtatutis proptereaquod debitū
51 ſolutū pręſumatur, vt ait Galleſ. de obli. form. Cam. ad 6. part. q. 3. nu. 12. Huiuſmodi autem pręſumptione hoc tempore caret noſtra quæſtio, quia te debitorem feceris per epiſtolam, ex qua debitum patenter, & manifeſto confeſsus fuiſti. Debiti quidem confeſſio pręſcriptionem omnem tum iuris, tum de iure funditus tollit,
52 Pariſ. conſ. 121. nu. 3. lib 1. Aret. conſ. 80. nu. 7. Bero. conſ. 206. num. 33 lib. 3.

Neſt.

Nest. De hoc quidem dubitandum non
est, si debiti confessio in epistola manifesto
adesset non autē alio casu, *Peric.* Num-
quam debitum me agnouisse recordor.
Phor. Tam cito ex memoria excidit, litte
ris te mandasse Timocari, vt quod tibi à
Republica deberetur mihi persolueret.
Pas. Sine dubio manifestam debiti con-
fessionem tuę litteræ continent, Specul.de 53
probat.nu.15.vers.videri restat, Doct. in
cap.2.de fid.instr.vbi Abb.nu.8. Dec.nu.
15. Doct. in l. admonendi, ff. de iureiur. &
ibi Bart.nu.30. Ias. in repet.nu.135. Rom.
nu.35. Rip.nu.133. Cat Sacc.n.15. Orian.
nu.51. & alij communiter. Nā litterę eius-
modi malę fidei inducunt probationem,
Paris.cons.66.num.103.lib.3.& cons.112. 54
nu.49.lib.1. Ita ut ei contraueniri postea
nullo modo possit, Aym. cons. 61.num.3.
& cons.71. num.4. Angel.cons.31.num.3.
sed nullum dari locum pręscriptioni in
quæstione nostra, vt facilius tibi persua-
dere possis Periclymene, reuocabis in me-
moriam Nestorem fratrem tuum egisse, vt
sibi persolueretur pecunia depositata pe-
nes Pasionem patrem meum, ideo eum ab
actione dimouere non poterat præscrip-
tio statutorum, quòd depositum nunquam

prȩſcribetur, & repetenti rem ſuam obijci
55 præſcriptio non poſſit l. 2. C. quib. long. temp. prȩſcript. ob. non po. Felin. cap. fin. col. 3. de præſcript. Bald. tract. de præſcrip. 2. part. tertię part. prin. quæſt. 14. col. fin. Rom. conſ. 201. Grat. conſ. 41. lib. p. ſed depoſitarius ſine libello, iudicis tantum offi-
56 tio reſtituere cogitur. Bald. l. acceptam, C. de vſur. Salicet. l. ſi quis vel, C. Depoſ.
Neſt. Res clara mihi videtur, & quod omni careat difficultate: præſertim quia tu Periclymene nunquam præſciptionem agnouiſti, ſed imo cum litteris mandaueris, vt perſolueretur omnino, prȩſcriptioni
57 renunciaſſe videris Alex. conſ. 118. num. 15. lib. 2. & conſ. 84. num. 1. lib. p. Bero. conſ. 152. num. 14. lib. 3. Ac ita ei renuntiaſti, vt ad præſcriptionem confugere am-
58 plius non valeas, Bero conſ. 57. num. 31. lib. 3. Angel. conſ. 39. nu. 4. & conſ. 116. nu. 34. Itaque hanc de prȩſcriptione diſputationem miſſam faciamus. Phorm. Multa adducta, ac edita fuere in iuditio, vt multis modis rem inuolueret Periclymenus
Peric. Docui, ſolutos à me Neſtoris vxori quinquaginta denarios, vt detrahendos ſaltē obtinerem, vti æquitas poſtulare videtur. Iniquum namque eſſet, vt bis idem

soluerem. *Nest.* Ita plane res se habet, ac meæ vxori soluit me vel maxime efflagitante. *Pas.* Tecum bene quidẽ actum est Nestor, sed vt ex apoca solutionis ego accepi, mutuo tantum contractũ videtur, & non fit solutio ad depositum liberandum, sed mutuo dum contraxit Periclymenus compensandi animus nõ præsumitur, Aym. conf. 80. num. 1. per tot. 59
Nestor. Satis erit, quòd vxori meæ soluerit, quæ sine dubio dicitur coniuncta persona. *Pas.* At solutio coniunctæ personę sine mandato speciali fieri non debet, Abb. cap. coram, nu. 8. de offit. deleg. 60
Bero. conf. 26. num. 23. lib. 2. Cephal. conf. 24. num. 4. lib. p. Bald. l. cum maritum, num. 2. ff. de solut. Præterea litę pendente pecunias dedisti: & in fraudẽ fideiussoris quod biennio antequam tu mutuaueris Nestoris vxori, solutum erat debitũ à Phormione tutore meo, ideo vbi actum egisti, & solutum soluisti ab obligatione minime solutus, ac liber eris. Abb. cap. ex re, num. p. de 61
iureiu. *Phorm.* Mirum, cur nunquam illuxerit hęc tua solutio, vel pæcuniæ mutuatiò, nisi demum cum iudicis sententiã & mandatum aliter Periclymene subterfugere non potueris. *Pas.* Recte in-

quit Phormio. Nam agnoscens, debiti partem residuum persoluere, ac præstare
62 cogitur, Bald.l. fidem. C. de non num. pecun. Alex. l. cum de indebito. Præcipue cũ pro tota summa in meis bonis iudicis sententia capta fuerit tenuta, vt inquiunt.
Peric. Quod dicitur de tenuta capta nihil obest: quia pro parte indebite cum fuerit capta, tota redditur inanis l. si non sor-
63 tem, §. si centum, ff. de condit. indeb. *Pas.* Parum refert quod pro parte indebite esset capta possessio, quia saltem daretur retentio donec integre satisfactum esset, pa-
64 tet in tex. in d. §. si centum ibi. *Agen vero retinebitur, donec debita pecunia soluatur*: & ibi latius explicant Bald. num. 3. & Ias. num. 10. Castren. num. 5. faciunt, l. eleganter, §. qui reprobos, & ibi scribentes de pignor. act. l. fundus, qui Lutij Titij, de rescin. vendit. l. si cum aureum, ff. de solut. Sed quid plura? multis ostendisse videor, præsciptionẽ omnino explodendã esse. Primo, quòd
1 iniustũ sit remedium. Secundo quia non facit ad delendam obligationem iuramento munitam. Tertio, adest mala fides. Quarto depositũ non præscribitur. Quinto, annorum numerus, quem postulat præscriptio, non reperitur in causa nostra.

Sexto, Ratio statuentium nihil ad rem. Septimo, per epistolã debitum agnouisti. Demum in memoriam reuocare debebis Periclymene, te apud notariũ in actis quod debitorẽ fecisti, & aperte, ac ingenue confessus es, & fuit noĩe meo recepta cõfessio & ei cõfessioni contrauenire à te nõ debet, nec potest, sed firmam, ac ractam semper sustinebis. Cepoll. caut. 163. nu. 1. Bursat. 65
cons. 111. num. 11. & cons. 138. num. 13. Lanfran. cap. quoniam contra. §. de confessione, num. 21. tit. de probat. Doct. cap. si cautio, de fid. instrum, vbi Ant. de But. & Imol. Nullo enim modo reuocari potest huiusmodi confessio in actis præstita, Bero cons. 201. num. 14. lib. 3. Bursat. cons. 32. 66
num. 17. sed in his confessionibus iudicis partes sunt in condemnando, & exequendo solum, nec vltra, Afflict. decis. 372. nu. 67
7. Ferrat caut. 50. nu. p. Bero cons. 10. nu. 9. & cons. 168. num. 6. & seq. lib. 3. Iudicare igitur poteris quanam ratione proponi poterat præscriptio. *Nest.* Patent hęc omnia adeo Periclymene, vt inficiari diutius non possis, & nullus excusationi locus relinqui videtur. *Peric.* Esto Pasicles sim tibi obligatus, nihil de forma cameræ, nihil de pręscriptione, nihil de solu-

tione dicam; id solum molestum accidit, quod litteris Phormio conueniri à Nestore fratre, numquam significauerit, ideo suspicandi iusta causa dabatur, vt collusione res peracta fuerit. Nestori enim nihil debebam, sed multis de causis eum obligatum habeo. *Pas.* ex animo collusionis suspitionem dimouere libere poteris quod iudicis offitio, & seruatis seruandis sententia lata, & ob possessionem captam soluerit Phormio. & sententiam semper
68 prȩsumi, ac censeri iustam tenes ex l. Herennius, §. Caia, & l. belluis, ff. de pact. Doct. in l. ab ea, de probat. But. cap. sicut, col. pen. de elect. & in cap. bonæ, el p. vbi Innocen. & cæteri eod. tit. Ioan. And. cap. præsentia, de renunt. Imol. l. ex hac, de donat. & in l. 4. §. condemnatus, de re iud. Bart. l. acta, eod. tit. Cȩphal. conf. 264. nu. 17. Præsertim quia nimis curiose fuit iuditij ordo seruatus, ac ideo pro iudice om-
69 nino est præsumendũ, l. verbo nõ arbitramur. C. de off. iud. Bald. l. videmus, §. sane col. vlt. vers. ego addo, C. de sacros. eccles. & in l. 2. ff. vbi pup. educ. deb, & in l. sancimus col. pen. vers. decimotertio quæritur, C. de iud. vbi Iacob. de sant. Gemin. in fi. & probat tex. vna cum gloss. in l. p. C.
de

de fid.inſtrum.& iu.haſt. lib. 10.itaque dicendum eſt,ſententiam exequutionem habere paratam, Bald.l.p.in prin. C.de exeq rei iud. *Peric.* Dolendi cauſa non daretur adeo ſi accepiſſem Neſtorem fratrē pro his pecunijs agere vigore huiuſmodi obligationis,quæ tunc temporis non quidem ſoluendi cauſa,ſed rerum conciliandarum gratia celebrata fuit, potuiſſem equidem obtinere, vt Neſtori inhiberetur. *Phorm.* Mihi inhibendum diligenter quidem curaſti,ac obtinuiſti;ſed multis litteris Neſtoris moleſtiā ſignificaui,& litteris tuis ſępe egiſti cū Neſtore ne Paſiclem cō ueniret depoſiti cauſa. *Neſt.* Ita plane res ſe habet, ideo de his ſatis. *Peric.* Nollem iudices Paſicles me obſtinate quicquam ſuſtinere velle, ſed hęc omnia adduxi, vt ab huiuſmodi repetitione me facile potuiſſe defendi intelligeres,ac ideo cum Naſtore agi ad repetendum indebite ſolutum neceſſe eſſe exiſtimares. Perſuadeas tibi velim,me tui eſſe ſtudioſiſſimum, atque amantiſſimum. Si quod iuditio propoſui,non alia de cauſa egi niſi,vt me nulla obligatione teneri oſtenderem. Deinde quia tu aberas ex animo tuo contra me agi,mihi perſuadere nunquam potui.

Hoc autem tempore tibi tantam fidem habeo de solutione peracta, quantam numquam præstare volui nec textibus, nec iudicis sentẽtiæ. Mandabo vt sine vlla mora persoluantur tibi, vel cui significeris, pecunię Corinthij, vbi à Phormione Nestori satisfactum est, & quia ibi obligationis instrumentum exstat. Si quid vero egerim, quod molestum tibi fuerit, dabis nostrę coniunctioni, cuius auxilio multa mihi persuasi, quę te præsente libenter, & æquo animo contendi à Phormione patiar, & feram, ea demum conditione, vt me tui semper fuisse, ac fore obseruãtissimum, ac studiosissimum putes. *Pas.* Nihil præter opinionem accidit, quod scilicet mutuo à te fuerim semper amatus, & quod solutionem subterfugeres, nunquam cogitaui; sed vt quid iuris declarandum tentares, semper duxi. Itaque pari animo me erga te esse, pro certo habebis, & nihil de amore vnquam detractum, sed omnia à me offitia expectes velim. Quod autem dicis, vt pecunię persoluantur Corinthij, æquum minime videtur, quia locus petitionis est destinatus (vt nostri doct. dicunt) ad soluendum, l. viuam, ff. si cert.
71 pet. Bart l. quod Ephesi. nu. 2. vers. præte-

rea, ff. de eo, quod cer. loc. Nam quando debitor est in mora, vbique cogi potest, nec ipse solutionem in loco contractus celebrati præstandam prętendere, aut sperare potest, Bart. l. p. & l. quod Ephesi d. tit. 72
de eo quod cert. loc. & in l. eum qui ff. de iud. *Peric.* Aequitati consentaneum videtur, vt per soluatur vbi promissum est. *Pas.* Ita quidem communiter obseruatur, sed cum in mora fuerit debitor eo priuilegio amplius vti non potest. In nostra vera disputatione, quia ex obligatione sub forma Cameræ agitur vbique gentiũ respõdere cogeris, ita enim obligatio Ca- 73
meralis fert, Galles. ad part. 3 quæst. p. nu. p. de oblig. Cam. Quando vero vbique respondere debitor cogitur, vbique etiam soluere, ac satisfacere debet, Bald. l. 3. C. 74
de procur. & in l. eam, quam, post prin. in antiq. lect C. de fideicomm. & in l. si conuenerit, vbi cæteri scribentes, ff. de iurisd. omn. iud. *Peric.* Persoluam, & hic libẽter sed eo pecuniæ genere, quo satisfecit Phormio, & de quo in instrumento mentio fit. *Pas.* Non ne tenes, pecunias à 75
creditore non esse recipiendas cum detrimento. tex. in l. Paulus, & ibi Bart. nu 3. de solut. Bald. diuortio, §. ob donationes, nu.

6.solut mat. Curset. in suo tract. de monet. nu. 24. & Lauden. item in tract. de monet. nu. 3. & licet de currenti moneta in loco celebrati contractus, intelligatur, si de mo-
76 neta in genere fiat mentio Bald. l. asse toto num. 2. ff. de hær. instit. tamen cum de pecunia disputatur, æstimationem per minutam pecuniam absoluẽdum tradunt Bart. in l. Paulus, nu. 1. de solut. Rainuld. tract. de monet. num. 10. & licet quoque exequutio sententię sit facienda secundum statutum, in quo loco confectum reperitur instrumentum, Ias. l. à diuo Pio, §. p. num. 9. 10. 23. & 24. Tamen quando debitor est in mora, & ita vbique conueniri potest pecunia recipienda est prout currit in loco solutionis, aliter puniendus est, qui alio modo pecunias perceperit, Bart. l. falsum. num. 4. ff. de fals. l. vlt. num. 1. C. de vet. num. potest. lib. 11. Alex. in d. l. paulus in prin. de solut. Bal. l. 3. nu. 1. C. de fals. mon.

Nest. Recte omnia se habent. leuis est hęc disceptatio, vt facile cõsiliari possit, & quia aduesperascit, domum nos recipiamus. Tu Pasicles incolumen, ac saluum, vt te conserues, studeas post tot discrimina rerum; vt diuino auxilio seruatus, diuinæ bonitati diu gratias agere possis, & nos

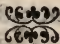
gratos

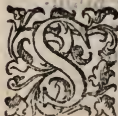
gratos apud te ſemper retinebis. *Peric.* De me quidem omnia tibi polliceri poteris, non ſolũ de ſolutione, ſed omnia offitia & ſtudia à me ſemper expectare poteris Ac omnem tibi felicitatem cupio, & opto, vt quam de te concitaſti opinionem prę-ſtare poſſis. *Phorm.* Gratum ſummopere nobis erit ſi nobiſcum pernoctare vobis placebit, vt nihil iucundius nobis concedi unquã poſſit.

INDEX

Ad Consilium de retinenda indemnitate.

I copiæ discrepent originali standum est. num. 1. 14
Dictio per manus, alieno nomine fieri, & agi significat num. 2. 14
In alieno negotio versans nec exprimat nomine quo agat, principalis nomine & cuius interest agere videtur. num. 3. 15
Negotiorum gestor nihil addens, vel exprimens, semper nomine sui principalis agit. num. 4. 15
Exemplaria vbi discrepant ad protocollum est confugiendum. num. 5. 17
Instrumentum compulsoriatum ac si esset originale met semper fidem facit. num. 6. 17
Asserens occidisse ad sui defensionē, homicidium aperte fatetur. num. 7. 8. 18
Testes de stylo notarij asserentes debent deponere de instrumentis antecedētibus, & subsequentibus. n. 9. 19
Coniecturæ, quæ faciunt ad vnitatem actus cognoscendam. num. 10. 19
Actus vnicus est vnius cōditionis, & iuditij. n. 11. 20
Fideiussor non præsumitur, vt durius se abstringere velit, quam principalis debitor. nu. 12. 20
Ex contrahentium mente ducitur argumentū. n. 13. 20

Præ-

Præsumptio præsumptione tollitur. nu. 14. 21

Subrogatum naturam sapit princi alis. nu. 15. 21

Interrogatorijs non euacuatis nihil probant testes. num. 16. 22

Negligentia dantis interrogatoria non nocet alteri num. 17. 18. 19. 23

Sensus ad cons. Paris. 107. num. 20. 23

Non opponens fideiussor exceptionem litis ingressum impedientem non potest repetere à suo principali debitore. nu. 21. 24

Litis ingressum impedit præscriptio. num. 22. 24

Qui scit sibi esse releuandum fideiussorem est in mala fide. nu. 23. Et præscribere nullo modo potest. nu. 24. præsertim de iure canonico. nu. 25. 26. 25

In his quæ sunt ex iuramento immutari nihil potest. nu. 27. 25

Confirmatio statutorum ad introducẽdam præscriptionem debet esse cũ clausula ex certa sciẽtia. n. 28. 26

& adhuc non extenditur nisi ad expressa. n. 29. 26

Nec confirmare censetur statuta impia nu. 30. 26

Impium remedium est præscriptio. nu. 31. 26

Statutum præscriptionem inducens contra obligationẽ iuratam tamquam impium est reijciendum. num. 32. 33. 27

Ex communi opinione est iudicandum. nu. 34. 27

Semper reijci debet præscriptio de æquitate canonica. num. 35. 27

Iudicis offitiũ præscriptione auferri nõ potest. n. 36. 28

In præscribendo absens dicitur, qui est extra prouĩtiã. nu. 37. præsens vero qui in territorio eiusdem ciuitatis moratur. nu. 38. 28. & 29

In præscriptionibus domicilium habitationis tantum

spectatur. nu. 39.40.41. 30

Diu habitans in aliqua ciuitate animo, & facto domicilium contrahit. nu. 42. 30

Ex quibus colligatur animus contrahendi domicilij. num. 43.44. 30. & 31

Satis ex decennio colligitur contractum domicilium. num. 45. 31

Argumentum recte ducitur ex mente statuentium, num. 46. 32

Ratio cur introducta fuerit præscriptio. nu. 47. 51. 32

Non negligenti non currit præscriptio. nu. 48. 32

Creditor non debet perquirere debitorem, vt petere possit ad explodendam præscriptionem. nu. 49. 32

Vbi legis ratio non viget, nec lex admittitur. n. 50. 32

Debet confessio omnem præscriptionem iuris, & de iure tollit. nu. 52. 32

Litteræ missiuę fidem faciunt. nu. 53. et malæ fidei probationem inducunt. nu. 54. 33

Repetenti rem suam obijci non potest præscriptio. nu. 55. 34

Depositarius sine libello iudicis tantum offitio cogitur restituere. nu. 56. 34

Litteris agnosceus debitum præscriptioni renūtiat. nu. 57. & ad præscriptionem confugere amplius nō potest. nu. 58. 34

Mutuo quoties aliquid datur compensandi animus non præsumitur. nu. 59. 35

Coniunctæ personæ solutio fieri non potest, nu. 60. 35

Solutum soluens principalis debitor sine fideiussore ab obligatione non liberatur. nu. 61. 35

Aguoscens debiti partem, residuum præstare debet. num. 62. 36

Possessio pro parte indebite capta in totum redditur inanis.nu.63.64. 36
Confessioni in actis factæ contraueniri minime potest. num.65.66. 37
Confessionibus extantibus iudicis partes sunt tantum in exequendo . num.67. 37
Præsumitur semper sententia iusta.nu.68. 38
Cum recte iuditij ordo seruatur, pro iudice semper præsumitur.nu.69. 38
Sententia iusta exequutionem paratam habere videtur. num.70. 39
*Petitionis locus destinatus est ad soluendum.n.71.*40
*Debitor si est in mora vbique cōueniri potest.n.72.*41
Obligatus sub forma Cameræ vbique gentium conuenitur.nu.73. 41
Qui vbique conueniri potest, vbique etiam soluere cogitur. nu.74. 41
A creditore pecuniam cum detrimento recipi non debet.nu. 75. 41
*In communi de pecunia currenti intelligitur. n.76.*42
Sententię exequutio fit secundū statutum in loco contractus.nu.77. 42
Recipiens pecunias aliter, quam currit punitur de falso.nu.78. 42

Ad laudem,& gloriam Omnipotentis Dei,Beatę Virginis, ac omniū Sanctorum.

FINIS.

Possessio pro parte indiuise capta in totum redditur inanis nu.64. 36

Confessioni in actis factæ contrauenire minime potest. num.65.66. 37

Confessionibus ex examinibus iudicis partes sunt tantum in requirendo. num.67. 37

Præsumitur semper pro sententia iusta. nu.68. 38

Cum recte iudicii ordo seruatur, pro iudice semper præsumitur. nu.69. 38

Sententia iusta ex requisitionem partium habere videtur. num.70. 39

Testiones locus designatur est ad solutionem. n.71. 40

Debitor si est in mora, vbique conueniri potest. n.72. 41

Obligatus sub forma Cameræ vbique potuisse conueniri. nu.73. 41

Qui vbique conueniri potest, vbique etiam soluere cogitur. nu.74. 41

A creditore pecuniam cum detrimento exigi non debet. nu.75. 41

In communi de pecunia currenti intelligitur. n.76. 42

Contractus quando fit secundum monetam in loco contractus. nu.77. 42

Recipiens pecunias aliter quam currit, præiudicat sibi. nu.78. 42

Ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, Beatæ Virginis, ac omnium Sanctorum.

FINIS.

CAESARIS OTTINELLI FIRMANI

Art. Philos. Iur. V. Doctoris

DE

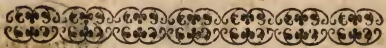
FVNDO. DOTALI

CONSILIVM.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE Apud Alexandrum Gardanum, & Franciscum Coattinum. 1586.

AD MALEVOLOS.

In foro Catoni ſeniori cauſam agenti Lentulus attracta pingui ſaliua in mediam frontem, quantum poterat, cum expuiſſet: abſterſit Cato frontem, ac dixit, Affirmabo omnibus Lentule, falli eos, qui te os habere negant.

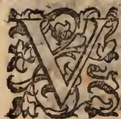
CAESARIS . OTTINELLI

DE

DE . FVNDO . DOTALI

Quæstio.

T d. Iulia omnia bona, tum materna, tũ paterna d. Gregorio nuptura refutaret ac vltrò cõcederet, d. Iulius patruus dotis nomine eidẽ d. Iuliæ quatuor millia ducat. de carlenis promisit; quam pecuniã soluere, cùm postea d. Iulius subterfugeret, excitauit contra patruũ litem d. Iulia, & caussa apud aliquos iudices diligenter acta, duabus tandem sententijs condemnatus d. Iulius patruus transegit cũ d. Iulia de omnibus cõtrouersiis, quæ dotis caussa proficiscerentur anno M. D. XXXI. ac fundum præterea campanum, necnon fundi boarij partem, qui quidem fundi æstimati fuerunt quatuor mill. ducat. de carlenis eidẽ d. Iuliæ, ac d. Gregorio marito præsenti, consentienti, & pro vxore, eiusq́. hæredibus stipulanti, & recipienti tradidit in solutũ coram iudice, præsentibus, & annuentibus consanguineis, prout Vrbis statutum in mulierum contractibus postulat.

An fundi dati sint dotales, quæritur.

RESPONSVM.

Paulus libro trigesimosexto ad edictum.

FVndus datus mulieri, vel eius marito pro vxore, eiusq; hæredibus stipulanti; licet æstimatus tradatur, dotalis omnino habendus, & vocandus erit. Aestimatio enim non venditionis, & emptionis gratia, sed pretij cognoscendi causa addita censeri debet. Ideo Maritus alienare fundum non potest; quòd actio mulieri, aut competit, aut competitura erit. Si mulieris namque nomine quis fundum in dotem dederit, dotalis fundus erit; quod propter vxorem is fundus ad maritum peruenisse videatur.

Ex l. si nuptura Titio, §. si mulieris; & l. fundus dotali, ff. de fund. dotal.

CONSILIVM.

Dirigatur sicut incensum in conspectu tuo. Psal. 140.

PRo exiguis ingenij uiribus, omnibus, quę in causa deducũtur consideratis, ac diligenter accurateque in vtramque partem ponderatis, eorum, qua mente animoq; complexus sum, quędam potissimum adducam; ac fundos non esse dotales respondendum alicui fortasse uideri posset. Nam

1 PRIMO. Datio insolutũ emptioni, & ueditioni similis existit, atq; comparatur. l. si prædium, C. de euict. l. fin. ff. quib. ex ca. in possess. eat. l. libera, C. de sent. & interl. 2 omnium iud. Pręcipue uero datio insolutũ uenditio uocari debet, si fiat determinatę pecunię soluendę causa, quę antea debebetur. Doct. in l. eleganter, in prin. ff. de pignor. act. Bart. in d. l. libera, Paris. cons. 11. castrum istud. num. 49. uol. p. cons. 81. consultus, num. 32. uol. 2. Ruyn. cons. 172. non est dubium, in fin. lib. 1. & cons. 134. quantum ad id, num. p. lib. 4. Imol. cons. 93. in quęstione quæ. Angel. consil. 243.

multi auctores,in fi.Barb.conf.31 fcripfit,li. 1.Soci.Iun.conf.47.decefsit,n.9.lib.2. At in trãfactione fæpe fæpius repetitur,dationem fieri infolutum. Igitur locus eft emptioni, & venditioni,& fundi non efficiuntur dotales, fed d.Gregorij mariti ; vt tradunt Doct.in l. quoties.C.de iu.dot.

3 SECVNDO. Regula firma quidem eft, & cõi confenfu recepta. Quotiefcunque in dotem conftituitur, vel promittitur pecunia, fi poftea res æftimata tradatur,æftimationem huiufmodi venditionem,ac emptionem parere & efficere,l.quoties,vbi fcriben. C.de iu.do.l.plerunque.§.fi ante,& l.quoties ff.eod.tit.Alber.l.quæ res,ff.fol.mat. Salic.d. l.libera. vbi Fulgof.n.4. Rolan. conf.92.n.9. lib.2.Rubeu.Alex.conf.5.n.2.Ruyn.d.conf. 134.nu.4. Parif.d. conf. 81.num.26. Socin. conf.69. nu. 14. lib.4. Corn. conf. 15. nu. 4. verf.quod poteft.lib.2.Socin.Iun.conf.141. domina Magdalena, nu. 3. lib.p. Couarru. pract.quæft. cap.28. in princ. & num.2.verf. fecundo apparet. Fundi vero in propofita quæftione æftimãtur & dantur pro quatuor mill. ducat. quæ quantitas eft fumma totius dotis conftitutæ, & promiffę. Ergo

4 TERTIO. Matrimonio conftante fi-

ne dubio dos debetur d. Gregorio, qui ad dotem consequendam agere potest, l. cum pater, la p. ff. de pact. dot. l. si socer, §. Lutius, ff. solu. mat. Abb. cons. 85. num. p. lib. 2.
Quòd si reuera fundi darentur d. Iuliæ, tra- 3
diti, ac accepti quodammodo refundi à d. Gregorio marito viderentur, l. si nuptura
5 in princ. ff. de fun. dot. Sed id propter donationis suspitionem est legibus prohibitũ, l. vni. C. si const. mat. l. 4. C. de spons. l. 4. C. de secund. nupt. l. p. C. solu. matrimon. Angel. §. præterea, num. 38. instit. de excep. Bart. Socin. l. 2. num. 8. solu. matr. Bellon. cons. 34. num. p. Paris. cons. 119. num. 9. lib. p. Ergo huiusmodi traditio facta d. Iuliæ, non ad fundos dotales constituen. sed pro cautela emanauit d. Iulij patrui, cui præstan. erat bonorum paternorum, & materno
6 rum refutatio ab eadem d. Iulia. Quæ quidem illatio, & interpretatio sequatur, ne- 1
cesse est, ne actus corruat ad not. in l. semper in stipulationibus, de verb. oblig. l. in dubijs, de reb. dub. Bart. Socin. l. more maiorum, num. 31. de iurisd. omn. iud. Rimin. rub. C. qui admitti, nu. 143. Bellon. cons. 5.
7 nu. 4. Quamobrem huiusmodi traditio præter intentionem fundos dotales non debet

efficere. Rot. decis. 14. num. 3. de concess. pręben. in nou. Bellon. supputat. iur. lib. 2. cap. 17. nu. 4. Ioan. Corás. miscell. iur. lib. 3. c. 15. nu. 16. Bella. de feud. decis. 741. nu. 17.
8 QVARTO. Quietauit dominus Gregorius, vt patet ex transactionis instrumento, si itaque fundi dantur d. Iulię, cur quietare debebat? Nam quietatio supponit ius quęsitũ tamquam priuatio habitũ, Afflict. decis. 319. nu. p. Rot. decis. nu. 2. de procur. Dec. cap. super eo, nu. 7. de appell. & cap. de quo uult, num. 102. de iud. Bellon. cons. 6. num. 11. Bart. cons. 138. hęc est, num. 3. Ergo d. Gregorio profecto dantur fundi, &
9 reuera cõceduntur, quia datio illa facta fuit d. Iulię eo prę sente, & cõnsentiẽte, ergo ei tradũtur, l. si mulier ita dotẽ. ff. de iu. dot. eui dẽter probat tex. in l. etiã, ff. eod. l. si res quæ, ff. eod. l. si nuptura, in prin. ff. de fun. dot.
10 QVINTO. In dotis quidem materia, & tractatione promissionis ratio habenda est, & ea præcipue spectanda, l. cum dotem, & l. si debitor, ff. de iur. dot. clarius in l. quia, ff. eod. & non est principaliter considerãda traditio, quæ illius promissionis causa existit. Glos. l. un. §. cum accedit. C. de rei ux. act. in l. Titium, de uerb. oblig.
Gerard.

Gerard. sing. 9. num. 4. Dec. c. quoniam, num. 62. de constit. c. clerici, num. 16. de iud. Abb. c. de infidelibus, num. 5. de conf. & affin. & cap. ad dissoluendũ, num. 3. de dispens. impub. Ita argumentatur Cephal. in cons. 352. num. 21. & seq. sed promissa fuit pecunia, ut narratur in prin. transactioni instrumenti. Ergo dos in pecunia permanere debet, non autem cõuerti in fundos.
11 l. si eo nuptura, & l. seq. ff. de iu. dot. Quia promissio tanquam actus præcedens debet declarare traditionis actum sequentẽ, Aret. cons. 17. nu. 3. & cons. 104. num. 10. Afflict. decis. 319. nu. 15. Dec. cõs. 426. nu. 16. Paris. cons. 13. nu. 74. lib. p. cons. 43. nu. 52. lib. 3.

SEXTO. Plane conuenit, pecuniam fuisse promissam in dotem, & si in traditione, fundi efficerentur dotales, videretur mutata illa pecunia in fundos, quare præsumeretur, cum expresse non constet, mutata voluntas, contra tex. in cap.
12 maiores, de baptis. Nam volũtatis quidem mutatio, ac innouatio, nisi patenter, & expresse elucescat, nunquam præsumitur, l. fin. C. de innouat. Dec. cons. 340. in fin. Alciat. cons. 89. num. 5. lib. 8. Natta. cons. 176. num. 5. cons. 484. nu. 32. cons. 504. nu. 1.

Bero cons.

Bero conſ.55. num. 8. lib. 3. Pariſ. conſ. 67. num. 25. lib. 3.

13 SEPTIMO. Datio inſolutũ pręſtandæ, & adimplendæ promiſſionis gratia, non autem innouandę obligationis cauſa fit. Cephal. d. conſ. 352. nu. 24. Bart. Soc. l. ſi creditores. nu. 4. C. de pact. Sim. de Petris conſ. 19. nu. 5. & conſ. 30. num. 25. Cum igitur pecunia promiſſa fuerit, nõ debet proficiſci noua obligatio, vt d. Gregorius maritus in noua incommoda, & cuſtodiã fundorum induci cogatur, l. quid ſi fundus, ff. de fun. dot.

OCTAVO. D. Iulius patruus, vt patet fundos æſtimauit ducat. quatuor mill. & præterea dum tranſigeret de cauſis, & controuerſijs cũ d. Iulia ei in dotem dedit, & illa cedebat omnia bona paterna, & materna, ex
14 quibus duo colligũtur. Primo, fundos, dum æſtimantur vendi, quia dantur inſolutum. Deinde pretium in dotem dici, quantitatẽ ſcilicet illam quatuor mill. ducat. probatur id ex Afflict. deciſ. 170. Roland. conſ. 92. n. 2. & ſeq. lib. 2. Ruyn. conſ. 137. in fine lib. p. Socin. conſ. 56. num. 6. lib. p.

NONO. Coniecturæ, quę faciunt ad hanc opinionem ſubſtinen. & ad demoſtran. fundos non eſſe dotales, multæ, varięq; colligi poſ-

gi possunt. Primo quod in dotem fuerit promissa pecunia, quantitas .s. 4. mill. ducat. Secundo quia pretiũ fundorũ, & quantitas dotis inter se conueniunt. Tertio fundi ęstimantur. Quarto dantur insolutũ. Quinto D. Gregorius quietauit. Sexto q̃a nõ vergit ad ino-
15 piam, & coniecturę, quę sunt firmiores superant. Socin. cons 9 nu. 86. lib. 1. Alex. cons. 88. lib. 7. Dec. cons. 470. col. 2. Bellon. cons. 10. nu. 4. Bero cons. 104. n. 13. & cons. 110.
16 n. 39. lib. 2. Cephal. cons. 259. nu. 11. Saltem quando coniecturę sunt ęquales, spectatur quid pręsumatur de iure, Aret. cõs. 55. in fin. & in proposita quęstione ęstimatio sine dubio pręsumitur, vt efficiat venditionẽ & emptionem, vt probatũ late fuit in secundo ar-
17 gumento, paulo ante. Imò ex dictis coniecturis emanat quędam probata volũtas, quę dicitur euidens, Abb. cons. 78. nu. 2. lib. 2. & cap. 1. nu. 3. de cleric. non resid. Bero consil. 114. nu. 6. lib. 2. & cons. 134. num. 4. lib. 2. Afflict. decis. 13. num. 2.

DECIMO. Denique, ne de fumo disceptare, vel ex multis paleis parum fructus colligere videamur. Pro hac opinione põt adduci. Primo, tex. in l. si ego .§. dotis, ff. de
18 iu. dot. Dotis cã dicuntur dari, quę in dotẽ

dantur.

dantur, sed fundi non dantur in dotem, sed insolutū: ergo. Secundo. tex. in l. plerunque,
19 §. fin. ff. eod. Aestimatae res quando dantur, aut conuenit, vt electio sit mulieris, vtrum velit aestimationem, vel rem; aut electio est viri, aut nulla fit mentio de electione, p. & 2. capite dicitur res dotalis, prout declaratum fuerit, tum à muliere, tum à marito, sed si in tertio capite inciderit, vt noster casus, maritus potest, vel rem, vel aestimationem dare. Tertio. Nonnulla praeterea Iurisconsultorum Recentiorum responsa pro hac opinione facere videtur, & disputationi locum prima facie relinquere non videntur. Socin. cons. 56. lib. p. Corn. cons. 170. lib. 4. Rolán. cons. 92. lib. 2. Ruyn. cons. 173. lib. p. & cons. 134. lib. 4. Cephal. cons. 352. & praecipue in termnis quaestionis ita cōsuluit, Socin. Inn. cons. 118. & cons. vlt. lib. 2.

SED haec, & alia eius generis, quae adduci possent, licet rem adumbrare uideantur, veritati tamen, ac iuris aequitati, mea quidē sententia, tenebras penitus afferre nullo modo debent. Nam fundos, de quibus controuersia existit, esse dotales omnino multis de causis, ac his praesertim rationibus,
20 libere affirmandum mihi videtur.

PRI-

20 PRIMO. Fundus (vt distinctè, ac dilucide negotiũ absoluatur) aut datur inæstimatus, & sine vlla controuersia dotalis appellatur, nec potest à marito alienari, tot. tit. ff. & C. de fun. dot. Dec. cons. 266. nu. 3. Aut datur æstimatus; & rursus, vel traditur à muliere, & in dubio non dicitur dotalis, l. cum diuortiũ, §. in dotem, ff. de iur. dot. l. si pater dotem, la 2. §. si fundo, ff. de pac. dot. l. Proculus, de iu. do. Sed maritus potest, vel fundum, vel pretium restituere, l. cum dotem, l. si inter virum, C. de iu. dot. l. p. in fi. ff. de ęstim. act. nisi aliter conuentum esset, l. fi. de pact. dot. Vel non datur fundus à muliere, sed traditur ab extraneo, seu mulieris consanguineis, prout emanauit proposita quæstio; & tunc ad cognoscendum, vtrum fundus sit dotalis, necne, inspiciendum est, cui actio competit, marito, an vxori; quia si marito non est dotalis, si mulieri dotalis constitui-
21 tur. Regula hæc colligitur ex l. si nuptura Titio, ff. de fund. dot. & manifestò concluditur ex l. fundus dotali, ff. eod. tit. dum Paulus iurisccon. inquit *Toties autem non potest alienari fundus, quoties mulieri actio de dote competit, aut omnino competitura est*. Actio vero de dote ei competit, qui, vel pro quo alter stipu-

latur,l.si pater marito, C. de dot.pro. l.pater ꝓ filia, C.de pac.cōuēt. Ergo vt ad ꝓpositū reuertamur, cū stipulō noīe, & gratia d.Iuliȩ ac eius successorū interposita fuerit, dubiū videri ñ debet, quin eidē d.Iuliæ, & eius hæredib.actio cōpetat, & ius ad fūdos fuerit acquisitū. Iō fundi alienari ñ possunt, vt docet Iurisc.in d.l.fundus dotali. Probandū relinquitur, stipulōnē factā esse noīe d. Iuliæ, qđ cū millies elucescat, ex instrō transactionis initȩ inter d.Iuliā, & d.Iuliū patruū, vbi expresse d.Gregor. maritus ꝓ ea, & eius successorib.stipulatur, ñ est, qđ pluribus id ostēdatur.

SECundo ergo ꝓbatur hȩc snīa. Cessit bonis patern.& mater.d.Iulia, iō ei ꝓmissa fuit pecunia illa in dotē, postea lis extitit inter d. Iuliā, & Iuliū patruū, & latæ sunt pro d.Iulia duæ snīȩ, & eādē postea trāsegisse cōstat ex
23 prin.trāsac.instrumēti. Sed hȩc oīa acta sūt nomine d.Iuliȩ, & nulla vnq̄ fit mētio de d. Gregorio, iō hȩc tanq̄ q̄dā p̄dicta ostēdūt fundos datos esse d.Iuliæ, l.3. vbi Bald.de fund. inst.c.inter dilectos, §.cȩteris, de fi.instr. Rot. decis.9, n.3.de appell.in nou. Soci. cōs.23.n. 23.lib.p.Aym, cōs.231.n.xi.Bellon.cons.49. n.3. Ergo cū fundorū datio insolutū fiat pp litis cessionē, factā quidē esse d.Iuliæ, dicēdū

erit

erit, quia à prin.tit.posterior declaratur cũctus, l.p.de impos.lucrat.descript. C.lib.x.
TERTIO. In trãsactione, & litis cessione, quã fecit d.Iulia, secũdũ formã statutorũ Vrbis de pactis, & donationib.ñ validis, interuenerũt cõsanguinei, q. asseruerũt cedere in eius vtilitatẽ. Quòd si nõ d.Iuliæ traderẽtur fundi, vt eius efficerẽtur, cur debebãt illa trã
24 sigere, & renũtiare? cũ renunciatio enormis sit nulla, Paris.cõs.20.n.92.& seq.lib.1.Dec. cõs.379.n.3.& cõs.460.n.6.& facta renũtiatio nõ deducitur ad aliũ casũ, Paris.cons. 65.n.26.lib.2.Quare renũtiatio sit p p datio
25 nẽ, quia horũ correspectiuorũ actuũ alter alterius cã fieri dicitur Bald.l.petens, n.49.vbi Dec.not.2.C.de pact. Socin.cõs.273.nu.4. lib.p.Paris.cons.5.n.44.& cõs.8.n.45.lib.1.
QVARTO. Sæpe sępius ĩ instrõ repetitur illud datione insolutũ fieri d.Iulię, & euictionẽ, defensionẽ eiq; oĩa alia pmitti à dd. consanguineis, & Iulio patruo. & verba oĩno cla
26 re sonãt. Ergo res quoq; clara dicetur, l.cõstitutũ, de mil.test.Dec.cõs.26.n.3. & cauillationes aduocatorum silere debẽt dicit. Bald. cons. 174. in fin. lib.2. refert Aym. consi. 4.
26 nu.21. Cùm igitur res sit clara, aliqua interpretatio qđ fuerit facta p cautela dd.cõsãg.
non

non debet addi,l.ille,aut ille,§. cum in verbis, de leg.3. Dec.cons.646. num.p. Rom. cons.126.num.p.Aym.cons.61. num.70. & cons.20.num.4.Abb.cons.97,num.p. lib.2. cap.ad audientiam,num.3.de decim. Riminal.l. si emancipati, num.135. C. de collat. Alciat.cons. 24.num.8. & cons.32.num.15. lib.9. Cephal.cons.254.num.32. Paris.cõs. 72.num.13.lib.p.Detur itaque sine controuersia,ac concedatur, necesse est; fundos d. Iuliæ esse traditos. Sed vel Archimedicum problema posset ostendere, ideo fundos esse dotales,quia mulieri dantur. Id igitur cum probatum fuerit, disputationi nullus planè
28 relinquitur locus. Esse autem dotales fundos, quia mulieri traduntur aperte, & firmiter probari potest.Primũ ex tex. in l.si nuptura Titio,§.1.ff. de fun.dot. *Sicut mulieris nomine* (inquit Iurisc.Paulus) *quis fundum in dotem dederit,dotalis fundus erit. Propter vxorẽ enim videtur is fundus ad marium peruenisse*. nihil manifestius? nihil expressius? Non enim dicitur dotalis fundus quod tradatur inæstimatus, vel æstimatus, sed semper mulieris habetur ratio.Quando ergo datur mulieris personę gratia,& contemplatione sine dubio constituitur dotalis. Præterea idem-
met

met probatur;& euidentius ex tex.in l.multum intereſt,C.ſi quis alt.vel ſib.vbi ad quę-
29 ſtionem propoſitam abſoluendam tm̃ . traditio ſpectatur ab imperatore, nam in tertio caſu, vt ait Pau. de Caſt.nu.4.ibid.Bald.nu. 2.ſi non conſtet,cui nam ſit acquiſita res,maritone,an vxori,inſpiciendum eſſe tradunt, cui fuerit facta traditio & Bart. ibid.ad dignoſcendum vtrum vir emat rem ſua pecunia,an vxoris,tradit hanc firmã regulam,vt inſpiciantur duo,ſi vir nomine ſuo perfecit inſtrumẽtũ, et ſi ei fuerit facta traditio. Eodẽ plane modo fundi nomine d.Iuliæ dãtur in dotem,& eidẽ traduntur:ergo. Præcipue vero in quæſtione propoſita habet locũ d.l. multum intereſt. Nam in primo caſu legis vt omnes diſtingunt, mulier pecunia mariti emit ſuo nomine,& ei fit traditio,& ideo dicitur in tex. *rem fieri vxoris non aũt mariti*, quãto magis igitur ĩ noſtro caſu, dicẽdũ eſt nõ ex pecunia mariti,ſed ex dote,quę mulieris patrimonium dicitur, fundos datos eius nomine, ac eidẽ traditos dotales effici? ſed paucis hoc modo arg. colligitur. Vbi dantur fundi mulieris contemplatione,& ei traduntur, dicuntur dotales d.l.ſi nuptura,§. p. de fun. dot.l.multũ intereſt, C.ſi quis alteri

 vel

vel sib. & sic quoque colligitur sensus ad l. fundus dotali, de fun.dot. sed fundi, de quibus agitur d.Iuliæ nomine, & cõtemplationi ac eidem traduntur. ergo. Confirmatur ex l.2. C. si quis alter vel sib. vbi fundus datus filiæ a patre efficitur mulieris, quia filiæ datur, vt ibid.dicitur.

30 QVINTO. D.Gregorius maritus stipulatur pro d.Iulia vxore, vt dicitur in transactione. Ergo d.Iuliæ non d. Gregorio fuit quæsitum; quod datur insolutum.l.Caius, sol.mat.vbi Glos.verb.promittendum Bart. 3.not.Imol.in prin.Pau.de Cast.col.fi.Bart. consi.123.factum sic se habet, num.2. Alex. cons.13.col.4.lib.p.consi.4.col.5.lib.2.cons. 18.col.4.lib.4.Calcag.consi.13.col.3.Bertr. consi.218.col. vol.2. Dictio etenim pro ea, idem significat, quod dictio, eius nomine, Bart.l.p.§.nuntiatio, de ope.no.nun. Afflict. decis.117.nu.16.Abb.cap.petistis, nu.2. de priuileg.

31 SEXTO. Constante matrimonio si pecunia dotali emptus fuerit fundus regulariter censetur dotalis, l.si constante, & seq. vbi Glos.C.de iu.dot.tradunt Doc. in l. res quæ, fl.eod.tit.l.ex pecunia, C.eod.Paul.de Cast. consi. 362. in fi.lib.2.Rom.consi.201.

in

in prin. Parif. 128. in prin. lib. p. Sim. de Pretis, confi. 45. nu. 5. Ergo multo magis fundus dotalis is dicendus est, qui datur pro pecunia promiffa, auth. multo magis, vbi Bald. & Pau. de Caft. C. de facrofan. eccl. tex. iuncta glo. in clem. un. in prin. de reliqu. Ioan. And. regula fine culpa, de reg. iur. in 6. in mercur. Gorfet. fing. 69. Anchar. conf. 187. apud me.

SEPTIMO. Stipulatio fit pro d. Iulia, eiufque hæredibus, quod fi traditio effet præftita d. Gregorio, ftipulatio etiam effet interpofita pro eo, eiusq; hæredibus; fin vero ambobus, & pro fucceffloribus, tum d. Iu-
32 liæ, tum d. Gregorij. Cum itaque fit facta nomine tm̃ d. Iuliæ cum claufula pro fe, & fuis fucceffloribus, vt multis locis inftrumenti patet, plane colligitur, fundos effe dotales. Rol. cõfi. 92. nu. 16. li. 2. Corn. confi. 172. nu. 12. lib. p. confi. 131. nu. 12. confi. 173. nu. 4. lib. 2. Nat. confi. 501. nu. 3. Burfat. confi. 131. num. 14.

OCTAVO. Dum tradunt fundos d. Iuliæ videntur eius confanguinei decedere à primo actu, in quo pecunia fuit conftituta in dotem. Nam hic fecundus actus eft alienus à primo illo, & fimul confiftere non
33 poffunt. Ergo in vltimo hoc actu eft confi-
 ften.

ſten. l.pacta nouiſſima, vbi not. C.de pact. Dec. & Bal.in l.fi. C.de nouat. & actus in-
33 telligitur, prout fieri debet, Alex. cons. 25. num.9. & ſeq.lib.2. Alciat. de præſum. reg. 2.pſum.24. Sarnen.reg.de trien.q.9.col.2.

NONO. Si detur, & concedatur, vt pecunia dotis nomine fuerit tantũ promiſſa,
34 plane apud omnes conuenit non poſſe pecuniam conuerti in fundum ſine expreſſa mulieris voluntate, Glos.in l.res quę, ff.de iur.dot.in l.ex pecunia, verb.nõ tibi, C.eo. tit. Bal. Nouel.tract.de dot.2.par.principali priuileg.15. Corn.cons 137. num.4. libr.p. Rub. Alexandrin.cons.5.nu.2. Bero, cons. 165.nu.42.vers.2.reſpõn.lib. 2. Ergo cum in propoſita qõne d.Iulia cõſenſerit, & fuerit præſens, eique fiat traditio, & ei vtile ſit quod agitur, plene dubitandũ non eſt, quin illa quantitas 4.mill. ducat. conuerſa fuerit
35 in fundos dotales; argumẽto ducto à cõtrario ſenſu, vt not. l.p.§.huius rei, ff.de offit. eius, Anchar.cons.215.pro iſto, Abb; cons. 75.num.8.vol.p.c.oblatæ, nu.16. de appell. Fel.c.ſignificaſti, nu.9.& 13.de for.compet.

DECIMO. Vt circulum deniq; abſoluamus. Nõ deſunt pro hac opinione Iuriſconſultorum reſponſa.

Primo

Primo cõstãte matrimonio, si æstimatio fiat rerum, quæ dãtur, nulla videtur æstimatio, sed res in dote remanet, l. si res æstimata, in prin. l. debitor, ff. de iure dot.

Secũdo. Qñ in danda re æstimata, aliud, q̃ emptio, vel vẽditio agi videtur, etiam tacitè debet res restitui, nõ autem ęstimatio, l. in reb. §. si re, ff. de iu. dot. cõsanguinei d. Iuliæ dum fundos tradunt eidem d. Iuliæ, venditionem tacite agere minime videntur.

Tertio detur pecunia, & fundus marito, si quid dotis erit, quæratur inspicien. est quid ex his mulier maluerit esse in dote, l. vir, ff. de iu. dot. Cũ igitur d. Iulia fundos receperit, maluisse eos esse in dote, est iudicãdũ. In dote cõstituenda, multũ interest, qua cõtẽplatione dos detur, & sic sẽper habetur rõ contẽplationis, l. si cõuenerit, ff. de pact. dot. sed plane d. Iuliæ contẽplõne, & sic vt fundi essẽt dotales, vidẽtur dari. Hãc opin. cõfirmãt, q̃ docet Bald. ĩ l. elegãter ĩ prin. in noua addit. ff. de pig. act. Hãc qõnẽ, & casũ in ꝓprijs termĩs disputauit, & ꝓ hac opin. nostra cõsuluit Aym. Cra. cós. 304. ꝑ tot. & ꝑcipue facit nu. 2. vers. ad 2. vbi multa alia affert ꝓ hac snĩa, q̃ ne actũ agamus qđ vetamur ꝓuerb. hoc loco ꝑtereamus, sed ille

debet disputationi finem imponere, Belloni cons. 15. num. x. soluēda sunt contraria vt si quis primam sententiam sibi persuaserit, me auctorē, deponat me quoque auctore, & consultore.

Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hosti;
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

36 *Ad primum argumentum primæ partis.* Datio insolutum proprie non est venditio, sed ei comparatur, quia dominij trāslationem parit, & similis dicitur, si latè venditionis nomē sumatur. Ita argumentū soluit Dec. cons. 18. num. 3. in quæstione, an statutum prohibens venditionem, cōprehendat dationem insolutum, & in simili idē affirmat, & tradit Fabian. tract. de empt. & vend. q. 2. principali, col. 2. Barbat. rub. de rer. permut. vol. 2. Purpur. l. 2. si cer. pet. Bald. auth. ei, qui, in fin. C. de bon. aut. iud. possid. Ias. l. dedi, col. 2. de cōd. cau. dat. & in l. p. col. 4. de rer. permut. Alex. l. litis æstimatio, ff. pro empt. Specul. de empt. & vend. §. nunc dicēdum il 2. col. 8. vers. pone statutum. Alber. l. p. de fun. dot. & l. peto. §. prædium, de leg. 2. Imol. cap. potuit, de locat. versi. nunquid autem prohibitus. Abb. c. nulli, de rebus eccl. non alien. Non ergo recte, ac concluden-

ter inferri potest, quia fundi dantur insolutum non esse dotales, quia in dotis constitutione, qua contemplatione detur, est spectandum semper, l. si conuenerit, de pact. dotal. vt probatum est. Ideo

Ad secundum argumentum. Fit rei æstimatio, aut ad rei valorem, & interesse cognoscendum: aut expresse venditionis causa: aut tertio reperitur facta in dubio. Ita distinguit Bal. in l. ex conuentione, num. p. C.
37 de pact. Regula illa, estimationem facere venditionem locum sibi vendicat, in dubio, & in tertio capite, vt inquit Socin. inter fallē. reg. 141. Crem. sing. 19. Ias. § actionum, num. 80. inst de action. Doct. in l. vim, ff. de æstim. act. ita intelligere videntur omnes Doct. citati, Cur. Iun. d. l. ex conuentione, num. 11. Couuarr. d. cap. 28. num. p. vers. quarto adeo, & alii quos refert Tiraq. de retrac. lignaiel. §. p. glo. 14. nu. 20. Quando vero non in dubio, sed ex mente contrahentium deduci potest ad aliud, quàm ad venditionem estimationem esse factam, regula non habet locum, & sic limitatur à Ias. in d. l. ex conuentione, num. 2. ibique à Dec. Bal. Curtio, & alijs, sed ex mente consanguineorum d. Iuliæ satis illucescit, vt

undi dotales cōſtituerentur;tū quia mulie ri ipſi tradūt, l.ſi nuptura, §.p.de fund.dot. Doct.l.2.& l.multū,C.ſi quis alteri, vel ſib. Couar.d.c.28.num.3.vers.ſecundo,num.7. vers.octauo,& n.9.vers.decimo: Tum quia tradunt fundos conſtante matrimonio, & non ſtatim poſt nuptias, & tpe dotis promiſſæ,vnde oritur non leuis præſumptio cō tra venditionem,Couarr.loco cit.num.10. vers.vndecimo,expreſſe Bald.d.l.ex cōuen tione,num.2.Nec obijciatur,ęſtimationem fieri,vt dominium transferatur, quamobrē conſiſtere nō poſſe, vt res ſit æſtimata, & do
38 talis. Nā imo dos eſſe poteſt in rebus mobilibus, immobilibus, æſtimatis, inæſtimatis,l.in rebus,C.de iure dot. Quod ſi quæratur cur facta fuerit hmōi æſtimatio,reſponderi pōt,vt fundorū valor, & pretium innoteſceret, & d.Iulia ſciret,in qua ſumma tu-
39 ta eſſe deberet, Ergo venditio impeditur Barbat.cons. 19.clementiſsimū, col.fin. & cōs.12. illud,col.penult.lib.4.Socin.cōs.56. ſtantibus,col.1.lib.p. Aret.cons.84.diligen ter,col.2.Ias.d.l.ex cōuentione, n.2. Glos. 1.inſtit.quibus alien.lic. in prin. vbi, Ang. nu.p. Pretiū ponitur,quia ſine pretio datio inſolutū cōſiſtere nō pōt, Aret.cōs.32.n.2.
Ad

Ad tertium argumentum. Dantur fundi à dd.consanguineis non à d.Gregorio marito, & in l.vn.C.si cõstã. mat.dos refunditur
40 à marito,& verba legis non cõueniũt, nec cadunt ad nostrã causam, igitur obstare nõ debet l.3.§.toties,de dãno infec. Curt. Iun. cons.182.habita 3 col.2. Bellon.iuris supp. lib.4.c.12.num.4.cons.53.num.3. Alex.l.si veteres,de acq.poss.Dec.cons.591.nu.3.& 4.Paris.cons.120.num.40.lib.2. Præterea ratio d.l.vn.est quia si à marito refunderetur dos, videretur ab eodem donari, donatio auté inter virũ & vxorem prohibita est, tot.tit.ff. & C.de donat.inter vir. & vx. In causa modo non potest cadere suspitio donationis; quia non dantur, nec refunduntur fundi à marito, sed à consanguineis, &
41 licet tradantnr d. Iuliæ tamen perueniunt ad administrationem d.Gregorij mariti,vt cęteri fundi dotales,l.etiã,§.licet,ff.sol.mat. Bal.l.in rebus,nu.12.C.de iure dot. Pau.de Cast.l.doce,nu.2.& seq.C.de rei vend.Fieri enim potest, vt cõstante matrimonio fundi traditi d.Iuliæ in dotem, sint in bonis d. Gregorij mariti, & dicantur vxoris, nec tñ vlla donationis suspitio cadere videbitur,
42 q̃ erat rõ d.l.vn.C.si cõst. Quare cũ suspẽs.

non

non cadat; nec lex un. quicquã contra nos facere debet. Ro. auth. similiter, C. ad l. Falc. Lap. alleg. 106. nu. 3. Bellam. de feudis, decis. 724. num. 5. Dec. consi. 466. num. 7. Oldr. consi. 6. quod litera. Calder. cõs. 21. Mathes. sing. 157. Ratio enim, mens legis est, & in lege vt anima exsistit in corpore, reperitur. Abb. consi. 75. nu. 7. lib. p. Paris. consi. 16. nu. 30. lib. 3. Angel. consi. 174. Dyn. consi. 6. ver. præterea. Quod traditio facta d. Iuliæ fuerit, & emanauerit pro cautela DD. consanguineorum d. Iuliæ, non autem, vt fundi dotales essent, nullibi constat; sed clare patet esse datos d. Iuliæ, quamobrem alia interpretatio addi non debet, vt dictum est pau-
43 lo ante in quarto argumento; sed pro his deductis est iudicandum, Dec. consi. 521. nu. 4. & in l. soror, nu. 5. C. de collat. Bellon. consi. 57. nu. 1. Paris. consi. 55. nu. 7. lib. 4.
44 *Ad quartum argumentum*. Competebat d. Gregorio pro dote promissa actio, l. cum patet, la p. ff. de pac. dot. l. si pro dote, C. de dot. promiss. l. si socer. § Lucius, ff. solu. mat. Paris. consi. 121. nu. p. lib. p. Quare non mirum est, si debebat quietare, cum prædium campanum, & pars fundi boarij peruenisset ad eius manus, & administrationem, imo dominium,

minium,prout fundi solent dotales,l.dotale prædium,§.dotale, de fund.dot.l.doce, vbi scriben.C.de rei vend.Bald.l.quotiens, nu. 4.in p.oppo.C.de iure dot. Rot.decis.10.de iurepat. in nou. Paris. consi.33.nu.61.lib.p. sed ita sunt in bonis mariti,vt mulieris omnino esse dicantur, l. quamuis,in prin. ff.de iu.dot.

Ad quintum argumentum. Licet promissæ dotis causa fiat traditio, nõ est tamen vndequaque promissio solum spectanda vt dictum sæpe est,sedcausa finalis consideranda quæ est fons causarum,Bald.rub.C.de insti. & substit.vers. causa vero, Socin. consi.24. lib.p.Sign.de Homod.cõsi.79.& consi.240. Alex.consi.117.in fi.lib.p.Bellam.de rest.in integr.decis.744.nu.4. Tiraq. ex Timæo, & philos. in limit.p, regul.cessante causa,nu.5. 6. 7. Ac in terminis quæstionis, finem propter quem rei dotalis traditio fiat, spectandum esse,tradit Ias.d.l.ex conuentione,nu. 2. & alii ibid. & probatum iam fuit ex l.2.l. multũ,C.si quis alteri vel sib.l.si nuptura, §. p. de fund. dot. Et quia ostensum est etiam Dominos consanguineos dum traderent fundos d.Iuliæ tantum egisse, vt efficerentur dotales, non est dubitandum, quin sint

45

dotales,

dotales, & promissio considen. non sit solum, cum fuerit causa, si ita placet; impulsi-
46 ua, qua sublata non tollitur effectus, Abb. c.& si Christus, de iureiur. c. magnæ, nu. 14. de voto, & vot. redem. Bart. l. p. §. secundo loco, ff. de postul. Dyn. & Bart. l. 2. §. Titio col. 20. de donat. l. si mulier, vbi glos. de iure dot. Doct. in c. post translationē, de renunt.

Ad sextum argumentum. Voluntatis, ac mentis mutatio in dubio non præsumitur,
47 sed ex facto recte declaratur, l. Paulus respondet, ff. rem rat. hab. l. si auia, C. de iure delib. Dec. l. non vult. num. 7. de reg. iu. Natta cons. 2. num. 6. & plane ex facto deducto declaratur actum fuisse, vt fundi essent dotales; tum quia mulieri; tum quia longe post
48 promissionem, dantur. In hac autem materia solum tacita voluntas venditionem in datione rei æstimatæ in dotem, impedire debet. Paris. cons. 81. nu. 16. lib. 3. Aret. cons. 84. num. p. Barbat. cons. 19. num. 13. libr. 4. Socin. Iun. 141. nu. xi. lib. p. Ruin. cōs. 137. in fin. lib. p. Couarr. d. c. 28. num. 2. vers. ex contrario.

Ad septimum argumentum. Non inducitur noua obligatio, nec fit aliqua innouatio in dotis quantitate, quia est dos 4. mill. duca-

torum

torum, ſed tantum innouatur modus ſoluen. quia conſtituitur in fundis, & ſic mutatur ſolus modus conſtituendæ dotis, hęc reſponſio eſt ex mente Aym. in ſimili. d. cõſi. 304. num. 2. verſ. 2. Præterea ex ſupradictis patet voluiſſe expreſſe d. Iulium, & cõſanguineos conſtituere fundos dotales, ergo expreſſe etiã cõmutarunt actum primũ, cũ ſint actus inter ſe contrarij, arg. l. vbi pugnãtia. de reg. iu. vbi Cagn. Rot. de teſt. decis. 1. in prin. in nou. & dictũ eſt ſupra ĩ arg.

Ad octauum argumentum. Duo agunt reuera d. Iulius, & conſanguinei fundos nimirũ ęſtimant, & dant in dotẽ; ſed cũ dicitur pretiũ in dotem dari, idẽ eſt, ac ſi diceretur eos voluiſſe, dotem eſſe certam, ac determinatã 4. mill. duc. ſed eandẽ conſtitui in fundis ab eiſdẽ d. Iuliæ traditis. Quæ q̃dẽ inui-
49 cẽ recte cõſiſtere pñt, ſed in propoſita q̃õne principali, q̃d agitur, conſideratur, l. ſi quis nec cãm, ſi cer. pe. Pau. de Caſt. cõs. 383. circa mediũ, incip. ad primam q̃õnem, Paris. cons. 13. n. 75. 79. lib. 1. & cons. 14. num. 15. lib. 4. Bellon. ſupput. lib. 3. cap. 17. num. 2.

Ad nonum argumentum. Reflecti, ac retorqueri debet. Nã fortiores, & multo maiores ſunt coniecturæ, quę probant nõ eſſe

factam

factam venditionem. Primo quia dantur d. Iuliæ, quæ est firmissima coniectura vt osten sum fuit. Secundo D. Gregorius præsens erat, & ei non traduntur fundi. Tertio non tempore promissionis, sed postea constante matrimonio. Quarto D. Iulia cessit liti, & cõ trouersiis, ideo ei fit traditio. Quinto D. Iuliæ promissa fuit dos, vnde illa renunciauit omnia bona ei competitura. Sexto sentẽtiæ latæ fuerunt noĩe d. Iuliæ, non d. Gregorij. Septimo D. Gregorius eidẽ stipulatur.

Nec obiiciatur maritum vxori nõ posse stipulari, l. multũ interest, C. si qs alte. vel si. l.
50 publia, vbi Pau. de Cast. in prin. ff. depo. Nã regula alteri alterũ stipulari nõ posse, nõ habet locum, vbi viget dotis fauor. l. Caius, ff. sol. mat. l. pactũ, C. de pact. conuent. Paul. de Cast. l. stipulatio ista, §. alteri, nu. 9. ver. sexto fallit. Ias. nu. 3. Bar. ibid. §. si stipuler, nu. 3. ver. octauo fallit. Ias. clarius num. 25. ver. in octaua fallen. Bar. consi. 123. nu. 1. Bald. consi. 255. lib. 2. Card. cõsi. 111. col. 2 Alex. consi. 13. num. 11. & seq. lib. p. Bald. Nouell. tract. de dote, in 6. parte principali priuileg. 22.
51 Prætera d. regula etiam cessat, quando prę sens est is, pro quo alter stipulatur. l. si procuratori præsentis, vbi omnes Doctores tradunt

tradunt, ff. de verb. obligat. Glos. magna in §. si quis alteri, instit. de inutil. stipul. Glos. in l. 3. C. eod. tit. Bal. l. certi conditio, §. si nũmos, col. 2. si cert. pet. Bart. n. 3. in 6. fallen. Ang. Imol. in d. §. si stipuler, Rom. conf. 440. num. 2. Quæ quidem duo cum defuerint in casu d. l. multum, & d. l. publia, non fuit acquisita actio mulieri. At vero in facto proposito adest fauor dotis, & præsens est d. Iulia. Ergo. Coniecturę, quæ pro prima sententia allatæ fuere, sunt quidem leuiores, & non sunt magni facien. & illis tanquam incertis non est inhærendum. Bellam. de re script. decis. 13. num. 2.

52 *Ad decimum argumentum.* Res dari potest in dotem, & insolutũ, l. in rebus, C. de iure dot. ergo non obstat tex. in d. l. si ego. §. dotis. Et licet non expresse dicatur, vt fundi sint dotales, tamen multis ac firmis coniecturis, & probationibus ostenditur. Ergo non est casus propositus in tertio capite, vt dictum fuit in argumento. Ad reliqua Iurisconsultorum responsa recentiorum paucis est agendum, quia tendunt ad eundem finem. Quare cum duo illa Socin. Iun. acu rem attingere tantum videantur, peculiariter declaranda sunt. Et est animaduertendum.

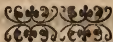
dum. Nam casus Socin. est alienus ab hoc proposito, & multis inter se differunt. Primo. Socini Theseus ille declarauerat dotem recipere in pecunia d. cons. 118. num. xi. d. Gregorius consentit tradi vxori, & ita recepit fundos. Secundo. Datio fuit facta Theseo marito ibid. num. 13. Dantur d. Iuliæ non d. Gregorio. Tertio, Actiones, & iura translata fuerunt in Theseum maritum num. 15. d. Gregorio nullum ius acquiritur, sed d. Iuliæ, pro qua ipsemet stipulatur. Quarto, Multæ præsumptiones ibi extabant venditionis, num. 16. hic multæ coniecturæ firmissimæ contra vẽditionem faciunt. Quinto. Non constabat apud Socinum pecuniam esse conuersam in prædium d. cons. vltimo, num. 10. sed Domini consanguinei in hoc casu dum tam diligenter d. Iuliæ fundos tradunt, enixam volũtatem patefaciũt, vt essent fundi dotales. Sexto, Ibi à iudice adiudicatur perpetuo prædium pro pecunia, num. 12. Domini consanguinei hic vltro dant, & tradunt fundos, l. aliam causam, ff. de nouat. Septimo. Theseus nunquam consensit, vt prædium esset dotale, ibidem num. 16. d. Gregorius præsens stipulatur, & tradi d. Iuliæ assentitur.

titur. Octauo. Theseus non accepit prædium nomine vxoris, num. 13. & 16. d. Gregorius pro d. Iulia stipulatur, & eius nomine quietauit, ac fundos accepit. Ergo, argumen. l. si nuptura, §. p. ff. de fun. dot. Quocirca duo Socin. Consilia hanc quęstionem sedare videntur, & non minus casum Thesei, quam d. Gregorij decidere possunt, & debent. Itaque fundos esse dotales libere asserendum iudico. Ad laudem, & gloriam Dei omnipotentis, Virginis Matris, ac omnium sanctorum.

Qui quod nouit loquitur Iudex est iustitiæ.

Prouerb. cap. 12.

Ad Consilium Cæsaris Ottinelli De fundo dotali.

Datio in solutum emptioni, & venditioni comparatur. num. 1. Pag. 5
Præcipue datio in solutum emptioni comparatur, si fiat soluendæ pecuniæ causa, quæ antea debebatur, num. 2. 5
Pecunia promissa in dotē, si res æstimata tradatur, æstimatio hmōi emptionem, & venditionē parit. nū. 3. 6
Matrimonio constante dos marito debetur, & actio competit. num. 4. 6
Dotē refundi à marito vxori propter donationis suspitionem fieri in iure non permittitur. num. 7
Actus ne corruat cauendum est. num. 6 7
Actus nō debet operare vltra agētis intentionē. nu. 7. 7
Quietatio præsupponit ius quæsitum veluti, priuatio habitum. num. 8. 7
Traditio facta mulieri prǽsente viro, huic marito fieri censetur. num. 9. 8
In dotis materia promissio præcipuē spectāda ē. n. 10. 8
Præcedens actus declarare solet actum subsequentem. num. xi. 9
Voluntatis mutatio nisi expresse pateat nunquam præsumitur. num. 12. 9
Datio insolutum adimplendæ promissionis, non autem obligationis innouandæ causa fieri censetur. n. 13. 10
Fundus dum æstimatur vendi, & pretium in dotem dari iudicatur. num. 14. 10
Coniecturæ firmiores superant. num. 15. 11

Vbi

Vbi coniecturæ sunt æquales, quod de iure præsumitur, maxime spectatur. num. 16 11
Ex coniecturis sæpe emanat probata voluntas, quæ dicitur euidens. num. 17. 11
Dotis causa dantur, quæ traduntur. num. 18. 11
Aestimatæ rei quando competit electio mulieri dicitur dotalis, sin minus nullo mō dotalis existit. n. 19. 12
Fūdus datus inæstimatus oīno dicitur dotalis. n. 20. 13
Quotiens mulieri competit actio de dote fundus vēdi, & alienari non potest. num. 21. 13
Actio de dote cōpetit ei, qui stipulatur, vel cui alter stipuletur. num. 22. 14
Prædicata rem declarare solent. num. 23. 14
Renuntiatio enormis nulla est. num. 24. 15
Correspectiuorum actuum alter alterius causa fieri dicitur. num. 25. 15
Si verba clare sonant, res quoque clara dicitur. n. 26. 15
In claris, & manifestis non est opus interpretatione nume: 27. 15
Fundi si mulieri tradantur à consanguineis dotales præsumuntur. num. 28. 16
Ex traditione declaratur dos. num. 29. 17
Cui alter stipulatur. ius acquiritur. num. 30. 18
Constante matrimonio si pecunia dotali emptus fuerit fundus plane dotalis appellatur. num. 31. 18
Stipulatio facta pro muliere in traditione fundi, plane illum effecit dotalem. num. 32. 19
Vltimo actui est insistendum. num. 33. 19
Pecunia in dotem data sine consensu mulieris in fundos conuerti non potest. nu. 34. 20
Argumentum à contrario sensu valet. nu. 35. 35
Datio in solutum emptioni, & venditioni comparatur

debet disputationi finem imponere, Bellon. cons. 15. num. x. soluēda sunt contraria vt si quis primam sententiam sibi persuaserit, me auctore, deponat me quoque auctore, & consultore.

Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hosti;
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

36 *Ad primum argumentum primæ partis.* Datio insolutum proprie non est venditio, sed ei comparatur, quia dominij trāslationem parit, & similis dicitur, si latè venditionis nomē sumatur. Ita argumentū soluit Dec. cons. 18. num. 3. in quæstione, an statutum prohibens venditionem, cōprehendat dationem insolutum, & in simili idē affirmat, & tradit Fabian. tract. de empt. & vend. q. 2. principali, col. 2. Barbat. rub. de rer. permut. vol. 2. Purpur. l. 2. si cer. pet. Bald. auth. ei, qui, in fin. C. de bon. aut. iud. possid. Ias. l. dedi, col. 2. de cōd. cau. dat. & in l. p. col. 4. de rer. permut. Alex. l. litis æstimatio, ff. pro empt. Specul. de empt. & vend. §. nunc dicē dum il 2. col. 8. vers. pone statutum. Alber. l. p. de fun. dot. & l. peto. §. prædium, de leg. 2. Imol. cap. potuit, de locat. versi. nunquid autem prohibitus. Abb. c. nulli, de rebus eccl. non alien. Non ergo recte, ac concluden-

ter

ter inferri poteſt, quia fundi dantur inſolutum non eſſe dotales, quia in dotis conſtitutione, qua contemplatione detur, eſt ſpectandum ſemper, l. ſi conuenerit, de pact. dotal. vt probatum eſt. Ideo

Ad ſecundum argumentum. Fit rei æſtimatio, aut ad rei valorem, & intereſſe cognoſcendum: aut expreſſe venditionis cauſa: aut tertio reperitur facta in dubio. Ita diſtinguit Bal. in l. ex conuentione, num. p. C.
37 de pact. Regula illa, eſtimationem facere venditionem locum ſibi vendicat, in dubio, & in tertio capite, vt inquit Socin. inter fallẽ. reg. 141. Crem. ſing. 19. Ias. § actionum, num. 80. inſt de action. Doct. in l. vim, ff. de æſtim. act ita intelligere videntur omnes Doct. citati, Cur. Iun. d. l. ex conuentione, num. 11. Couuarr. d. cap. 28. num. p. vers. quarto adeo, & alii quos refert Tiraq. de retrac. lignaiel. §. p. glo. 14. nu. 20. Quando vero non in dubio, ſed ex mente contrahentium deduci poteſt ad aliud, quàm ad venditionem eſtimationem eſſe factam, regula non habet locum, & ſic limitatur à Ias. in d. l. ex conuentione, num. 2. ibique à Dec. Bal. Curtio, & alijs, ſed ex mente conſanguineorum d. Iuliæ ſatis illuceſcit, vt

undi dotales cõstituerentur;tũ quia mulie ri ipsi tradũt, l.si nuptura, §.p.de fund.dot. Doct.l.2.& l.multũ,C.si quis alteri, vel sib. Couar.d.c.28.num.3.vers.secundo,num.7. vers.octauo,& n.9.vers.decimo: Tum quia tradunt fundos constante matrimonio, & non statim post nuptias, & tpe dotis promissæ,vnde oritur non leuis præsumptio cõ tra venditionem,Couarr.loco cit.num.10. vers.vndecimo,expresse Bald.d.l.ex cõuen tione,num.2.Nec obijciatur,ęstimationem fieri,vt dominium transferatur, quamobrẽ consistere nõ posse,vt res sit æstimata, & do
38 talis. Nã imo dos esse potest in rebus mobilibus, immobilibus, æstimatis, inæstimatis,l.in rebus,C.de iure dot. Quod si quæratur cur facta fuerit hmõi æstimatio,responderi põt,vt fundorũ valor, & pretium innotesceret, & d.Iulia sciret,in qua summa tu-
39 ta esse deberet, Ergo venditio impeditur Barbat.cons. 19.clementissimũ, col.fin. & cõs.12.illud,col.penult.lib.4.Socin.cõs.56. stantibus,col.1.lib.p. Aret.cons.84.diligenter,col.2.Ias.d.l.ex cõuentione, n.2. Glos. 1.instit.quibus alien.lic. in prin. vbi, Ang. nu.p. Pretiũ ponitur,quia sine pretio datio insolutũ cõsistere nõ põt, Aret.cõs.32.n.2.
Ad

Ad tertium argumentum. Dantur fundi à dd.conſanguineis non à d.Gregorio marito, & in l.vn.C.ſi cōſtā. mat.dos refunditur
40 à marito,& verba legis non cōueniūt, nec cadunt ad noſtrā cauſam, igitur obſtare nō debet l.3.§.toties,de dāno infec.Curt.Iun. cons.182.habita ; col.2. Bellon.iuris ſupp. lib.4.c.12.num.4.cons.53.num.3. Alex.l.ſi veteres,de acq.poſs.Dec.cons.591.nu.3.& 4.Paris.cons.120.num.40.lib.2. Præterea ratio d.l.vn.eſt quia ſi à marito refunderetur dos, videretur ab eodem donari, donatio autē inter virū & vxorem prohibita eſt, tot.tit.ff. & C.de donat.inter vir. & vx. In cauſa modo non poteſt cadere ſuſpitio donationis ; quia non dantur, nec refunduntur fundi à marito, ſed à conſanguineis, &
41 licet tradantnr d. Iuliæ tamen perueniunt ad adminiſtrationem d.Gregorij mariti,vt cęteri fundi dotales,l.etiā,§.licet,ff.ſol.mat. Bal.l.in rebus,nu.12.C.de iure dot. Pau.de Caſt.l.doce,nu.2.& ſeq.C.de rei vend.Fieri enim poteſt, vt cōſtante matrimonio fundi traditi d.Iuliæ in dotem, ſint in bonis d. Gregorij mariti, & dicantur vxoris, nec tñ vlla donationis ſuſpitio cadere videbitur,
42 q̄ erat rō d.l.vn.C.ſi cōſt. Quare cū ſuſpēſ.

non

non cadat; nec lex un. quicquã contra nos facere debet. Ro. auth. similiter, C. ad l. Falc. Lap. alleg. 106. nu. 3. Bellam. de feudis, decis. 724. num. 5. Dec. consi. 466. num. 7. Oldr. consi. 6. quod litera. Calder. cõs. 21. Mathes. sing. 157. Ratio enim, mens legis est, & in lege vt anima existit in corpore, reperitur. Abb. consi. 75. nu. 7. lib. p. Paris. consi. 16. nu. 30. lib. 3. Angel. consi. 174. Dyn. consi. 6. ver. præterea. Quod traditio facta d. Iuliæ fuerit, & emanauerit pro cautela DD. consanguineorum d. Iuliæ, non autem, vt fundi dotales essent, nullibi constat, sed clare patet esse datos d. Iuliæ, quamobrem alia interpretatio addi non debet, vt dictum est pau-
43 lo ante in quarto argumento, sed pro his deductis est iudicandum, Dec. consi. 521. nu. 4. & in l. soror, nu. 5. C. de collat. Bellon. consi. 57. nu. 1. Paris. consi. 55. nu. 7. lib. 4.

44 *Ad quartum argumentum*. Competebat d. Gregorio pro dote promissa actio, l. cum pa tet, la p. ff. de pac. dot. l. si pro dote, C. de dot. promiss. l. si socer. § Lucius, ff. solu. mat. Paris. consi. 121. nu. p. lib. p. Quare non mirum est, si debebat quietare, cum prædium campanum, & pars fundi boarij peruenisset ad eius manus, & administrationem, imo dominium,

minium,prout fundi solent dotales,l.dotale prædium,§.dotale, de fund.dot.l.doce, vbi scriben.C.de rei vend.Bald.l.quotiens, nu. 4.in p.oppo.C.de iure dot. Rot.decis. 10.de iurepat. in nou. Paris. consi.33.nu.61.lib.p. sed ita sunt in bonis mariti,vt mulieris omnino esse dicantur, l. quamuis,in prin. ff.de iu.dot.

Ad quintum argumentum. Licet promissæ dotis causa fiat traditio, nō est tamen vnde
45 quaque promissio solum spectanda vt dictum sæpe est,sed causa finalis consideranda quæ est fons causarum,Bald.rub.C.de insti. & substit.vers. causa vero, Socin. consi.24. lib.p.Sign.de Homod.cōsi.79.& consi.240. Alex.consi.117.in fi.lib.p.Bellam.de rest.in integr.decis.744.nu.4. Tiraq. ex Timæo, & philos. in limit.p, regul.cessante causa,nu.5. 6. 7. Ac in terminis quæstionis, finem propter quem rei dotalis traditio fiat, spectandum esse,tradit Ias.d.l.ex conuentione,nu. 2. & alii ibid. & probatum iam fuit ex l.2.d. multū,C.si quis alteri vel sib.l.si nuptura, §. p. de fund. dot. Et quia ostensum est etiam Dominos consanguineos dum traderent fundos d.Iuliæ tantum egisse, vt efficerentur dotales, non est dubitandum, quin sint

dotales,

torum, ſed tantum innouatur modus ſoluen. quia conſtituitur in fundis, & ſic mutatur ſolus modus conſtituendæ dotis,hęc reſponſio eſt ex mente Aym.in ſimili.d.cõſi.304.num.2.verſ.2. Præterea ex ſupradictis patet voluiſſe expreſſe d.Iulium,& cõſanguineos conſtituere fundos dotales,ergo expreſſe etiã cõmutarunt actum primũ, cũ ſint actus inter ſe contrarij,arg.l. vbi pugnãtia.de reg.iu.vbi Cagn.Rot.de teſt.decis.1.in prin.in nou.& dictũ eſt ſupra ĩ arg.

Ad octauum argumentum. Duo agunt reuera d.Iulius,& conſanguinei fundos nimirũ ęſtimant,& dant in dotẽ; ſed cũ dicitur pretiũ in dotem dari,idẽ eſt,ac ſi diceretur eos voluiſſe,dotem eſſe certam, ac determinatã 4.mill.duc. ſed eandẽ conſtitui in fundis ab eiſdẽ d.Iuliæ traditis.Quæ q̃dẽ inui-
49 cẽ recte cõſiſtere pñt,ſed in propoſita q̃õne principali, q̃d agitur,conſideratur,l.ſi quis nec cãm,ſi cer.pe,Pau.de Caſt.cõs.383.circa mediũ, incip.ad primam q̃õnem, Paris. cons.13.n.75.79.lib.1.& cons.14.num.15. lib.4.Bellon.ſupput.lib.3.cap.17.num.2.

Ad nonum argumentum. Reflecti, ac retorqueri debet. Nã fortiores,& multo maiores ſunt coniecturæ, quę probant nõ eſſe

factam

factam venditionem. Primo quia dantur d. Iuliæ, quæ est firmissima coniectura vt ostensum fuit. Secundo D. Gregorius præsens erat, & ei non traduntur fundi. Tertio non tempore promissionis, sed postea constante matrimonio. Quarto D. Iulia cessit liti, & cõtrouersiis, ideo ei fit traditio. Quinto D. Iuliæ promissa fuit dos, vnde illa renunciauit omnia bona ei competitura. Sexto sentẽtiæ latæ fuerunt noĩe d. Iuliæ, non d. Gregorij. Septimo D. Gregorius eidẽ stipulatur.

Nec obiiciatur maritum vxori nõ posse stipulari, l. multũ interest, C. si qs alte. vel si. l.
50 publia, vbi Pau. de Cast. in prin. ff. depo. Nã regula alteri alterũ stipulari nõ posse, nõ habet locum, vbi viget dotis fauor. l. Caius, ff. sol. mat. l. pactũ, C. de pact. conuent. Paul. de Cast. l. stipulatio ista, §. alteri, nu. 9. ver. sexto fallit. Ias. nu. 3. Bar. ibid. §. si stipuler, nu. 3. ver. octauo fallit. Ias. clarius num. 25. ver. in octaua fallen. Bar. consi. 123. nu. 1. Bald. consi. 255. lib. 2. Card. cõsi. 111. col. 2. Alex. consi. 13. num. 11. & seq. lib. p. Bald. Nouell. tract. de dote, in 6. parte principali priuileg. 22.
51 Prætera d. regula etiam cessat, quando pręsens est is, pro quo alter stipulatur. l. si procuratori præsentis, vbi omnes Doctores

tradunt

tradunt, ff. de verb. obligat. Glos. magna in §. si quis alteri, instit. de inutil. stipul. Glos. in l. 3. C. eod. tit. Bal. l. certi conditio, §. si nũmos, col. 2. ff. si cert. pet. Bart. n. 3. in 6. fallen. Ang. Imol. in d. §. si stipuler, Rom. cons. 440. num. 2. Quæ quidem duo cum defuerint in casu d. l. multum, & d. l. publia, non fuit acquisita actio mulieri. At vero in facto proposito adest fauor dotis, & præsens est d. Iulia. Ergo. Coniecturę, quæ pro prima sententia allatæ fuere, sunt quidem leuiores, & non sunt magnifaciend. & illis tanquam incertis non est inhærendum. Bellam. de re script. decis. 13. num. 2.

52 *Ad decimum argumentum.* Res dari potest in dotem, & insolutũ, l. in rebus, C. de iure dot. ergo non obstat tex. in d. l. si ego. §. dotis. Et licet non expresse dicatur, vt fundi sint dotales, tamen multis ac firmis coniecturis, & probationibus ostenditur. Ergo non est casus propositus in tertio capite, vt dictum fuit in argumento. Ad reliqua Iurisconsultorum responsa recentiorum paucis est agendum, quia tendunt ad eundem finem. Quare cum duo illa Socin. Iun. acu rem attingere tantum videantur, peculiariter declaranda sunt. Et est animaduertendum.

dum . Nam casûs Socin.est alienus ab hoc proposito, & multis inter se differunt. Primo. Socini Theseus ille declarauerat dotem recipere in pecunia d.cons.118. num. xi.d.Gregorius consentit tradi vxori,& ita recepit fundos. Secundo. Datio fuit facta Theseo marito ibid. num.13. Dantur d. Iuliæ non d.Gregorio. Tertio, Actiones,& iura translata fuerunt in Theseum maritum num.15. d.Gregorio nullum ius acquiritur, sed d. Iuliæ, pro qua ipsemet stipulatur. Quarto, Multæ præsumptiones ibi extabant venditionis, num. 16. hic multæ coniecturæ firmissimæ contra vẽditionem faciunt. Quinto. Non constabat apud Socinum pecuniam esse conuersam in prædium d.cons.vltimo, num.10. sed Domini consanguinei in hoc casu dum tam diligenter d.Iuliæ fundos tradunt,enixam voluntatem patefaciũt, vt essent fundi dotales. Sexto, Ibi à iudice adiudicatur perpetuo prædium pro pecunia, num.12. Domini consanguinei hic vltro dant,& tradunt fundos,l.aliam causam, ff.de nouat. Septimo. Theseus nunquam consensit, vt prædium esset dotale, ibidem num.16. d. Gregorius præsens stipulatur, & tradi d. Iuliæ assentitur.

titur.

titur. Octauo. Theſeus non accepit prædium nomine vxoris, num. 13. & 16. d. Gregorius pro d. Iulia ſtipulatur, & eius nomine quietauit, ac fundos accepit. Ergo, argumen. l. ſi nuptura, §. p. ff. de fun. dot. Quocirca duo Socin. Conſilia hanc queſtionem ſedare videntur, & non minus caſum Theſei, quam d. Gregorij decidere poſſunt, & debent. Itaque fundos eſſe dotales libere aſſerendum iudico. Ad laudem, & gloriam Dei omnipotentis, Virginis Matris, ac omnium ſanctorum.

Qui quod nouit loquitur Iudex eſt iuſtitiæ.

Prouerb. cap. 12.

Ad Consilium Cæsaris Ottinelli De fundo dotali.

Datio in solutum emptioni, & venditioni comparatur. num. 1. Pag. 5
Præcipue datio in solutum emptioni comparatur, si fiat soluendæ pecuniæ causa, quæ antea debebatur, num. 2. 5
Pecunia promissa in dotē, si res æstimata tradatur, æstimatio hmōi emptionem, & venditionē parit. nū. 3. 6
Matrimonio constante dos marito debetur, & actio competit. num. 4. 6
Dotē refundi à marito vxori propter donationis suspitionem fieri in iure non permittitur. num. 7
Actus ne corruat cauendum est. num. 6 7
Actus nō debet operare vltra agētis intentionē. nu. 7. 7
Quietatio præsupponit ius quæsitum veluti, priuatio habitum. num. 8. 7
Traditio facta mulieri prȩsente viro, huic marito fieri censetur. num. 9. 8
In dotis materia promißio præcipue spectāda ē. n. 10. 8
Præcedens actus declarare solet actum subsequentem. num. xi. 9
Voluntatis mutatio nisi expresse pateat nunquam præsumitur. num. 12. 9
Datio insolutum adimplendæ promissionis, non autem obligationis innouandæ causa fieri censetur. n. 13. 10
Fundus dum æstimatur vendi, & pretium in dotem dari iudicatur. num. 14. 10
Coniecturæ firmiores superant. num. 15. 11

Vbi

Vbi coniecturæ sunt æquales, quod de iure præsumitur, maxime spectatur.num.16 11
Ex coniecturis sæpe emanat probata voluntas, quæ dicitur euidens.num.17. 11
Dotis causa dantur, quæ traduntur.num.18. 11
Aestimatæ rei quando competit electio mulieri dicitur dotalis, sin minus nullo mō dotalis existit.n.19. 12
Fūdus datus inæstimatus oīno dicitur dotalis.n.20. 13
Quotiens mulieri competit actio de dote fundus vēdi, & alienari non potest.num.21. 13
Actio de dote cōpetit ei, qui stipulatur, vel cui alter stipuletur.num.22. 14
Prædicata rem declarare solent.num.23. 14
Renuntiatio enormis nulla est.num.24. 15
Correspectiuorum actuum alter alterius causa fieri dicitur.num.25. 15
Si verba clare sonant, res quoque clara dicitur.n.26. 15
In claris, & manifestis non est opus interpretatione nume.27. 15
Fundi si mulieri tradantur à consanguineis dotales præsumuntur.num.28. 16
Ex traditione declaratur dos.num.29. 17
Cui alter stipulatur ius acquiritur.num.30. 18
Constante matrimonio si pecunia dotali emptus fuerit fundus plane dotalis appellatur.num.31. 18
Stipulatio facta pro muliere in træditione fundi, plane illum effecit dotalem.num.32. 19
Vltimo actui est insistendum.num.33. 19
Pecunia in dotem data sine consensu mulieris in fundos conuerti non potest.nu.34. 20
Argumentum à contrario sensu valet.nu.35. 35
Datio in solutum emptioni, & venditioni comparatur

quoad dominij translationem.num. 36. 22
Regula quod æstimatio emptionem faciat, locum habet in dubio.num. 37. 23
Dos esse potest in rebus mobilibus, immobilibus æstimatis, & inęstimatis.num. 38. 38
Si æstimatio sit pretij cognoscendi causa emptionem impedit.num. 39. 24
Si legis verba ad rem non faciunt, nequaquam lex obstat.num. 40. 25
Fundi dotales quo ad administrationem tantum mariti perueniunt.num. 41. 25
Si neque suspitio cadat, quasi remota causa remouetur effectus.num. 42. 25
Pro deductis est iudicandum.num. 43. 26
Pro dote actio marito competit.num 44 26
Causa finalis fons est causarum 45. 27
Impulsiua causa sublata, non tollitur effectus.nu. 46. 28
Voluntas ex facto declaratur.num. 47. 28
Tacita voluntas venditionem impedire solet.nu. 48. 28
Principaliter quod agitur attendi debet.num. 49. 29
Regula alter alteri stipulari non potest, cessat vbi est dotis fauor.num. 50. 30
Item cessat quando præsens est is, cui alter stipulatur. nume. 51. 31
Res dari potest, in dotem, & in solutum.nu. 52. 31

FINIS.

CAESARIS OTTINELLI FIRMANI

Art. Philos. Iur. V. Doctoris

PARADOXVM.

AD

L. Hæreditatum, ff. ad l. Falcidiam.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE Apud Alexandrum Gardanum, & Franciscum Coattinum. 1586.

CAESARIS
OTTINELLI
FIRMANI

Art. Philos. Iur. V. Doctoris

PARADOXUM.

AD

L. Haereditatum, ff. ad l. Falcidiam.

SVPERIORVM PERMISSV.

FIRMI, Apud Alexandrum [illegible],
& [illegible]. 1756.

CAESARIS. OTTINELLI AD l.Hæreditatum,ff.ad l.Falcid.

PARADOXVM

De annui legati æstimatione, nihil quicquam decerni, l. Hæreditatum, ad l. Falcid.

QVAM sua vnusquisque ducitur doctrina? ita φυλαυτία dominatur: ita dominandi omnibus cupiditas inest. Quare sæpe fit, vt dum detrahendi studio aliqui ducuntur, amicos quoque quos alioquin, & ament,& venerentur, maledictis carpere consentaneum existimant. Pereunt familiæ,euertuntur ciuitates,intereunt resp.regna decidunt, imperia ad nihilum reducuntur. Quid mirum? Tãtum enim vnusquisque sibi tribuit, vt veritati,æquitati, societatisque hominum vtilitati locũ apud se nullum prorsus relinquat.

Mirum fortasse videri potest,quid sit,cur in mẽtibus nostris insatiabilis quædam cupiditas veri videndi insit natura,& (vt inquit Aristoteles)omnes sapientiæ amore, vel ipsa natura duce teneantur: vix dici potest, quàm pauci cognoscendi studio se se tradant. Quotidie enim cernimus homines pecunias, tecta magnifica, opes dignitates, & alia eius generis, desiderare,omni studio, summisque

vigilijs quęrere, vel voluptatibus homine indignis maxime capi, & desidię dedecę potius, quàm quòd cognoscendi causa quicquam ferre cogitent.

Vere huius seculi aurea conditio esset, quod pacata, tranquillaq; ue vndique existat, careat armis, peste, fame; sed vel hoc vno tantum damnari summopere potest, quòd nemo non sapiens habere potius quàm esse velit, & contendat. Ex remotissimis regionibus quamplurimos ad Plotinum Alexandriam vsque sapientiæ amore ferunt accedisse, & præcipue ex Romanis multos, hoc autem tépore ne Alexandrini quidem domum aspicerent, si Plotinus inter viuos ageret.

Quod si in hæc tempora incidisset Aristippus plane quingentas dracmas soluere ipsemet cogeretur si erudire alios tentaret, & cuperet. Aureum Platonem, Aristotelem prodigum, baiulum Protagoram, Democritum scribam, Diogenem mentecaptum, indoctum Pyrronem, & cæteros Philosophos garrire vna cum Epicuro hæc nostra tempora profecto iudicarent. Sed quorsum hæc? vt intelligant veritatis studiosi, propriæ sententiæ adeo adhærendum non esse, vt rationibus, & probationibus firmius aliquid si proponatur, deserant, & prætermittant. De annui legati æstimatione extate responsum Aemilij (is enim auctor est illius legis, in l. hæreditatum, ff. ad l. falcid. ita censent, & autumant aliqui, vt dimoueri, ac diuelli nullo modo ab ea opinione possint. Quid? eum, qui fidem adhibere non vult obstinate, debet alter errorem commonefacere, ac docere pertinacius? Nec id equidem molior. sed vt alij recte iudicent, dicam

profecto

profecto libere quid sentiam, & audacius fortasse quàm res tanta dici possit.

Proposita lex in pandectis Florentinis incipit computationi in alimentis, nos quia id parum ad rem duximus, communem citandi, vsum sequimur. Sed quæso vbi de ęstimatione in toto respon so agitur; cum nullum quidem verbum in vniuersa lege de æstimatione, quid ineptius, atque in con cinnius eorum sententia, qui putant, ex hoc Macr. respõso annuum legatum æstimandum esse? Quasi illis in somnijs reuelauerit (vt loqui solet sæpe Bartolus noster) Iuriscon. Macr. Cur itaque asserere debemus, si lex non decernit. l. sanci C. de i lit.

Nihil plane aliud agere Iuriscon. videtur, quam in computandis alimentis formam tradere, vnde quantitas colligi possit annorum, quos viuere probabiliter legatarius præsumetur. At dices ex eo patienter deduci legati annui ęstimationem, quòd proponatur modus cognoscẽdi legatarij vitæ quãtitatem, quasi in tot annos itidem deduci legatum debeat: vt si legata fuerint decem, & legatarius sit in prima ætate erit summa CCC. quod legatarius annos 30. viuere dicatur, præsumaturque, & legati ęstimatio, ac legatarij vita connexa sint, vt separari nullo modo possint. Plane si ita res se haberet, duo, aut tria legata annua vniuersam hæreditatem exhaurirent, quamuis amplum esset patrimonium. Aliter quidem sentiendum est. Quòd legati ęstimatio ex legatarij vita non pendeat, persuadeat sibi vnusquisque velit, nolit, necesse est.

Nam iudex, vt tradit Marcellus Iurisconsultus, in l. cum Titio, supra eodem titulo, li- Primu argum Parad

litem de annuo legato tanti æstimare debet, quāti venire id legatum potest; in incerto posito, quandiu victurus sit Titius legatarius. Cur in incerto poni debet, quandiu victurus sit legatarius, si ex eiusdem vita petenda est omnino, vt nostri doctores ex hac lege opinantur, legati ęstimatio? Videāt igitur quam recte sentiant ij, qui ęstimandum legatum annuum ex hac l. hæreditatum iudicēt. Nihil patēter magis à Marcello iuriscon. dici potest. Quamobrem multis diuellūtur doctores, vt huic argum. respondeant, Accursius, Bartolus, Oldradus, Albericus, Castrensis, multa adducunt, quę satietatis multum, vtilitatis parum afferre posse videntur, quod à perte dicatur legatum quanti venire possit ęstimandum nulla legatarij vitę habita ratione.

[...]undum [...]um. Nō solū in simplici, sed idem quoque obseruandum in legatis conditionalibus censet Proculus in l. in l. falcidia non habetur, sup. eod. vt tātum insit in legatis, quanti venire possunt, sin minus retinenda erit Paulj sententia, vt ęstimatione nullo modo negotium expediendum ex annorū computatione, vt nostrates doctores putant, sed cautionibus melius res temperanda sit.

[...]tium [...]um. in vsufructus, ff. vsufr. Accedit eo quod Respublicæ & Municipes non ne centum annos viuere præsumuntur? l. an vsufructus, ff. de vsufr. & tamen si eisdem legatū fuerit, cum de lege falcidia quęritur, Marcellus putat tm̄ videri legatum, quantum sufficit sorti ad vsuras trientes eius summę, quę legata est, colligendas; refert Paulus sup. eod. l. 3. §. si respublicæ. Vlpianus autem hac eadem l. hæreditatum in legato fa-

cto

cto reipublicæ triginta annorum computationem faciendam docet.

Itaque seiŭcta esse inter se legati æstimationẽ, & hanc propositam computationem annorum cense re debemus, nec horum alterum ab altero pendere sine dubio iudicandum est. Mirandũ profecto est cur quidam sibi penitus persuaserint, ex hac l. hæreditatum, annui legati æstimationem ducendam, cum in vniuersa lege ne verbum quidem de legati pretio, vel æstimatione; & Marcellus, Proculus, Paulus Iurisconsulti, cum de æstimatione annui legati agunt, non quidem ex legatarij vita, sed quanti legatum venire possit, æstimandum censuerunt, & responderunt.

Sed cõcedatur, & donetur annuus reditus, si de æstimatione lis excitetur postea, non quandiu victurus sit is, cui donatus fuit, spectandum est, sed in quindecim annos æstimationem præstandã esse placuit Imperatori, in l. si quis argentum. §. fin autem, C. de don. Quid igitur ęstimatio cum proposita annorum computatione commune habet? *Quartum argum.* *Afflict. decis. 34.*

Sed hanc computandorum annorum formam non ex propria sententia Aemilius Macer refert, sed eius Vlpianũ auctorem facit; & ex nostris aliqui eam dãnare non dubitarunt; Nec verã, sed verisimilem, ac probabilem esse affirmat Albericus; arbitrio suoq; ingenio confectam Odofredus asserit; Castrensis percipere nũquam potuit. Varie alij sentiunt, quod ex hac lege difficultates, & legum ortæ fuerint antinomię quãplurimę, quas, vt euadere possis, deserẽdæ sũt quorundã interpretationes, quod diuinationis, & ineptiarũ plenę sint, & sentias

ſentias neceſſe eſt, nihil quicquam hac lege de pretio, & annui legati æſtimatione decerni.

tellectus lectoris. Quod ſi paulo accuratius rẽ ſpectes, nihil aliud Vlpianus agere voluit, quam computandorum annorum formam tradere, quos viuere probabiliter legatarius poſſit, vt hoc conceſſo commode falcidia detrahi poſſit, non eo quidem conſilio, vt annorum, quos viuere probatur legatarius, reditus ſimul omnes iuncti, ac vniti legati quantitatem, & æſtimationem conficiant; ſed vt concedatur, quot annorum vita præſumetur legatarij; deinde.

Si legati æſtimatio quæratur, quanti legatum venire poſſit, ſpectandum ſit, veluti ſi Metello decem in ſingulos annos legata ſint, & is vigeſimum annum non exceſſerit, non ſunt ducenda profecto illa decem in triginta annos, quos viuere præſumitur legatarius, ac ea de cauſa legata trecenta exiſtãt, vt Accurſius, & alij male opinantur (huiuſmodi enim æſtimationem nunquam percipere, & ſibi perſuadere potuit Paulus Caſtrenſis) ſed vt ponatur, & concedatur, quod Metellus victurus ſit triginta annos; Legatum poſtea quanti venire poteſt, eſtimetur. Aliunde quàm à Legatarij vita petenda eſt legati æſtimatio. Sextus enim Pædius

pretia ad falcid. l. Aquiliam. ait, pretia rerum non ex affectione, nec vtilitate ſingulorum, ſed communiter fungi. Cognito igitur quos annos victurus ſit legatarius, legati pretium venditionis remedio, & auxilio colligẽdum erit, idque exemplo oſtendi, ac perſuaderi poteſt, vt clare pateat, legati æſtimationem ex legatarij vita nullo modo pendere.

Quintum argum. Conſtituatur legatarij vita ex l. hæreditatum, annorum triginta, quod ſci-

licet

licet vigesimum primum annum legatarius non attigerit.

Si ad quadragesimum annum ille superuixerit, ex Doct. omnium traditionibus petere alimentorum legatorum residuum potest pro decem annis, quos vltra triginta vixit, ex altera parte si pensiones, & reditus aliquot annorum perceperit legatarius, quos quidem annos minime vixerit, hæres communi item omnium doctorum consensu, in debiti conditione repetere potest. Aliunde ergo non ne vides, legati pretium ducendum? inanem quoad æstimandum legatum hanc computationis formam nonne sentis? Accursij & aliorum sensus quatenus probandus sit nonne vides? Alimentorum legatum legato vsusfructus, quoad computationem, ab Vlpiano ex hac l. hæreditatum exæquatum est.

Finge modo vna cum Gofredo. Testator in bonis habet agrum, cuius pretium sit ducentorum aureorum, eius vsumfructum testator Titio legauit, qui decimum quintum annum agebat, ideo ex hac lege annorum triginta computatio existere debet: Scias deinde necesse est, centum aureos in agris, & terrenis reddere quotannis quinque, plus quidem sæpe, minus vero nunquam, quare vsusfructus legatus Titio, erit decem aureorum, quæ ex hac lege, & annorum computatione, vt Glosa dicit, erunt ducenda in triginta, quia totidem annos viuere præsumitur Titius, atque colligitur æstimatio legati in summa trecentorum, & tamen proprietas agri proposita fuit ducentorũ aureorum tantum. *Sextum argum.*

Quid

Quid magis alienum à ratione excogitari potest? quid à testatoris voluntate magis auersum tradi queat? vt plus videatur legatum, quam sit in bonis; & heres rõne falcidię detrahat, quod nunquá viderit, ac legatarijs persoluere debeat, quod testatoris nusquam fuerit. Quasi vsumfructum habere magis sit, quam rem ipsam. Expediebat quidem, vt testator agrum met Titio potius, quam vsumfructum legasset.

Cadere videtur fabella de tribns ouis, quę cum ad mensam apposita essent, Filius ingenij acumen ostentans, patri dixit, oua cum essent tria, duo continere, annuit pater; tum cõcludens, filius inquit, duo, & tria efficere quinque, quamobrem oua allata quinque existerent; Recte fili, ais, pater inquit, & acceptis illis tribus, reliqua duo filio concessit, ab eodem adinuenta. Ita fere ager erat aureorum ducentorum, legato postea vsufructu Titio efficitur trecentorum ex hac computatione, vt opinantur aliqui ex nostratibus, qui negabunt fortasse rem ita se habere? Computabit ergo hæres in falcidia detrahenda, quę nunquam legari potuerint, cum nusquam fuerint?

ptimum gum. Nihil plane absurdius. Quod si annorum huiusmodi computatio æstimationẽ efficere debet, vide quid nam absurdi proficisceretur, vt hęres commodi, ac vtilitatis plurimum ex legatis perciperet, quod ex fructibus legati idem hæres persoluere, & legatum pręstare possit. Legata sunt decẽ annuatim ei, qui primam ętatem nondũ excessit, ex traditionibus doctorum trecenta legata videntur, quę quidẽ æris alieni loco ponit hęres in detrahenda

trahenda falcidia, cuius causa fit æstimatio huiusmodi ex annorum computatione, & tamen reuera non sunt, cum non debeantur illa trecenta statim, sed annuum legatum soluere debet hęres. Vnde fit, vt cum dictam summam pecuniarum computet in falcidia detrahenda hęres, facile ex illius pecunię fructibus satisfaciat sine vllo incōmodo, legatario, cuius multum interesse poterat si statim, vel post triginta annos dictam pecuniam haberet. & tñ statim mortuo testatore huiusmodi summa ad falcidiam detrahendam computatur, cum non statim legatario persoluatur.

Quare si ęstimetur quanti venire potest, nec conqueri legatarius iure posset, quia qui pretium habet, rem habere videtur, nec multa incommoda subire cogerentur Doctores nostri, qui putant ex annorum computatiooe legatum ęstimandum omnino esse, Numquam enim fieri posset, nisi fortuito, vt illa computatio in annum fere mortis legatarij cadat, quod si vltra annos, quos pręsumitur ducére ex l. hęreditatum, adhuc vixerit per aliquod tempus, plane ab hęrede petere potest legatum vsque ad mortem, vt omnes consentiunt; Ita quoque si plus legatarius perceperit, quam vitę tempus concedebat, repeti posse omnes tradunt ab hærede indebiti conditione. Itaque cum nullum verbum in vniuersa lege de ęstimatione legati, sed tantum de computatione annorum mentio fiat, recte concludendum videtur. Nihil quicquam de annui legati æstimatione, in l. hęreditatum, ff. ad l. falcid. decerni, vel statui à Iuriscon. & hęc quidem

à nobis

à nobis non insectandi studio, à quo institutę vitæ ratio longe abest, sed vt occasionem Doctoribus darem, præstantius aliquid excogitandi, licet vberius fortasse, quam Paradoxorum mos, & consuetudo ferre videretur, sed quid refert, auido lectori vberiores apposuisse epulas,

F I N I S.

CAESARIS OTTINELLI FIRMANI

Art. Philoſ. Iur. V. Doctoris

SI FAMILIA. FVRTVM. FECISSE. dicatur.

CONSILIVM

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE Apud Alexandrum Gardanum, & Franciſcum Coattinum. M. D. LXXXVI.

Ad Maledicos.

ITa ſtudio maledicendi aliqui ducuntur, vt etiam ſi velint, & cupiant alterum laudibus exornare nequicquam id à ſeipſis conſequantur, ſed dum ſtudent laudare maledictis carpiant neceſſe eſt. Cum Leontychidas Ariſtone natus Demaratos amicos ſibi maledicere accepiſſet, nihil miror, inquit, quandoquidem illorum nemo de quodam bene loqui poſſet. Eodem morbo penitus laborans Zoilus cum interrogatus eſſet cur ita ſtuderet omnibus maledicere quoniam inquit malefacere vt cupio cuipiã nõ poſſum. Peſſimo homine digna vox.

Familia furtum fecisse dicatur.

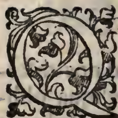
QVAESTIO

Marcellus Cæsari S.

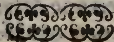
Diu, multumq; apud nos disceptatum est, num aliqua obligatione teneretur Valerius Notarius, quòd in familiam admiserit Grauinam quendam, quem per multos menses eius nomine publice, ac palam stipulari, & obligationes recipere, ac alia patiebatur gerere, quę præstari solent à Notariorum substitutis. Sed quia dictus Grauina nonnullas obligationes recepisse, ac sępius stipulatum se esse affirmauit falsò quidē, cùm ipsemet pecunias in suos vsus verterit, re, ac facinore detecto fugam abripuit, relicto chyrographo, quo falsa illa instrumēta, & obligationes esse libere confessus fuit. Creditores, quorū fauore obligationes peragēdę erāt Valerium principalem Notarium conuenerunt, qui acerrime defensionē suam sustinet. A te peto, vt quid sentias diligentissime ad me scribas, & vt soles ama. Vale.

RESPONSVM

Cęsar Marcello. S.

Vaestionē difficultatibus minime quidem vacuam proposuisti. Nā actione tantum ad exhibendum teneri Valerius videtur; ideo statim atque exhibuerit ad instar Argentarij ab omni obligatione liber esse posset. Eorum, quae in offitio geruntur rationem redde re ipse tantum cogitur. Accedit eo quod quemad modum alter alteri stipulari non potest, ita ex alterius facto alter minime tenetur. Sed rem accuratius mente, animoque consideranti omnino teneri Valerium ex huiusmodi delicto responden dendum videtur; quia patiebatur Grauinam eius nomine obligationes recipere, quae patientia pro mandato habetur; & domini pecuniarum de instrumentis conficiendis cum Grauina egerunt sequuti Valerij bonam fidem. Sed cur non teneatur, & condemnetur Valerius, qui tam malum Grauinam, & pernitiosam personam in eius offitio; & familia admiserit & retinuerit? Vale.

CON-

CONSILIVM.

Domine deduc me in iustitia tua: & dirige in conspectu tuo viam meam. Psal. V.

PRoposito responso plane condemnatur Valerius, sed quia consultatio præcipue accedit de instrumento vnius societatis scutorum centum, vt responsi sententia magis elucescat pro facti intelligentia sciẽdum est. Dum cuperet Gregorius ad societatem offitiorum collocare scuta centum de contractu, & instrumento conficiendo egit cum Grauina, qui in offitio Valerij commorabatur; ac principalis debitoris, qui pecunias in societatem accipiebat, nec non aliorum quorundam fideiussorum obligationes se stipulatum esse, ac recipisse cum asseruisset, tradita Gregorio fide societatis manu offitialis subscripta, ac alijs præstitis, quæ Romæ fieri solent in huiusmodi societatum contractibus, mandauit pecunias persolui à suo argẽtario Gregorius. Paucis deinde mensibus patefactis falsitatibus Grauina fuga abrepta euasit, sed chirographum reliquit manu sua scriptum, quo omnia libere fatebatur. Itaque ad instantiam Fisci fuit falsi crimine inquisitus, & Gregorius citatus ad producendam fidem prędictam, ac tandem seruatis seruandis fuit Grauina condemnatus. Conuenire statim cœpit Gregorius Valerium, qui se prima facie tueri posse videtur his de causis.

PRIMO. Eorũ, quæ gerentur, aut acta suerũt

in offitio Valerius tantum rationem reddere debet, de his vero, quæ extra offitium tamquam de factis alienis nullo modo teneri debet Notarius. Eorum autem, quæ in offitio acta fuerint, rationẽ reddere potest, si acta & scripturas exhibuerit, Actione itaque ad exhibendum in proposita causa Valerius teneri videtur, ita vt statim atq; exhibuerit liber & solutus sit ab omni obligatione, quod si in offitio contractus de quo agitur non reperitur, prout inueniri nullo modo potest, plane prçsumitur instrumentum non esse rogatum
1 pro eum Notarium, & in eius offitio. Bald. l. fin. num. 21. C. de eden. Corn. cons. 191. lib. p. Ratio quidem est, qui ea, quç facti sunt nullo mo
2 do præsumuntur Ang. cons. 220. Lanfr. cap. quoniam contra in prçlud. col. 4. de appell. Cum itaque Valerius paratus sit exhibere, nec fieri possit vt obligatio de qua agitur reperiatur in eius offitio, plane nullo iure teneri, sed absoluendus videtur.

SOLVT. Paucis quidem reiicitur argumentũ, Quia præfecit Valerius rogitibus recipiendis, rogandisque contractibus Grauinam, ac ita uersatum esse in eius offitio per multos menses constat eodem Valerio sciente, patiente, ac consentiente. Quamobrem non satis est, vt sit paratus exhibere, sed ex facto Grauinæ, qui in eius familia fuit præcipue in his quibus præfectus erat, om
3 nino tenetur Valeri⁹ tot. tit. si famil. furt. fec. dic. & tit. furt. aduer. naut. caup. ac paulo post latius probabitur, & præcipue ex bulla, seu constitutione Pij iiij. Pont. Itaque non liberatur eo, quia sit para-

paratus exhibere Valerius.

SECVNDO. Licet ex facto Grauinæ Valerius (detur hoc) teneatur, tamen cum Grauina mādati fines excesserit dominum obligare minime potest l. diligenter ff. mand. Non enim credendum est licet Grauinā vel præfecerit vel passus fuerit rogitus recipere eius nomine, vt mandasset aliquid falso vt ageret circa obligationes stipulandas. Præsertim quia factum procuratoris, quod ad pœnam inducit, nullo modo possit obligare, & afficere principalem dominum l. si procurator. ff. de condit. indeb. l. si procurator de except. Gloss. in cap. p. & ibi doct. vt lite non contest. Et quia prçcipue delictum perpetratum à famulo, communiter non præsumitur, vt dominus sciat, nec ei imputari vlla ratione potest c. quare præsulatus p. q. 3. c. Petrus, de homi. cap. sicut tuis, de simon. 4 5 6

SOLVT. Procurator vocari nō potest Grauina, & licet deliquerit præter intētionem Valerij, quia tamen deliquit in eo, cui propositus fuerat, necesse est vt teneatur non quidem ex malefitio, sed ex quasi malefitio. Quod si ipse ita mandasset sine dubio vti principalis auctor delicti teneretur ex malefitio. Ita plane dictum, quod factum procuratoris inducens pœnam dominum non afficit, in proposito casu intelligendum est, vt Valerius non teneatur corporaliter, verum ciuiliter; Et quia deliquit in regitibus recipiendis quibus propositus erat, non obstat aliud dictum quod dominus non præsumatur scire delicta famuli quod quidem est intelligendum de his delictis, quæ passim fiunt à seruis, non autem si deliquerit

rit in eo, cui a domino proponitur famulus, quia omnino dominus obligatur prout latius infra nos demostrabimus.

TERTIO. Contra Valeriũ negotiũ facessere præcipue videtur fides, quæ tradita fuit à Grauina Gregorio, & producta fuit apud notarium: sed hęc fides nullo modo obstare debet, quia fides dicta non est protocollum, quod notarius tenet pę-
7 nes se Ias. l. si quis §. prętor ait de eden. alias
8 enim notarius puniretur Bald. rub. C. de fid. instrum. num. 28. Paris. cons. 28. lib. 2. Menoch. cons. 42. Est itaque huiusmodi fides simplex omnino, quia si deficit exemplum deficit exempla-
9 tum Bald. in auth. si quis in aliquo C. de eden. Curt. Iun. cons. 106. Imo si non reperitur proto-
10 collum instrumentum quoque deficit Bald. l. Caius col. 2. post princ. de sent. Menoch. de arbit. iud. cas. 187. num. 31. & cons. 42. in primo Natt. cons. 634. Anchar. cons. 434. Anchar. cons. 431. Itaque ex huiusmodi fide tamquam ex simplici & nuda scriptura nullũ ius oriri post aduersario, & nihil ponere debet contra Valeriũ.

SOLVT. Non est adeo simplex fides, de qua agitur, vt nihil omnino faciat cõtra Valeriũ, quia cum iam more receptum sit, vt in huiusmodi societatum contractibus semper tradantur à Notarijs fides, vt contrahentes sciant pro certo instrumenta confecta in actis reperiri plane ita probant fides, vt notarius cogatur aut instrumentum exhibere aut damnum resarcire. Deinde producta dicta fide ad instantiam Fisci fuit Grauina falsitatis reus effectus, ac postea condemnatus. Cum

tamen

tamen nemo ex scriptura simplici, & priuata con demnari possit, Salicet. in l. damus, C. de fals. 11
Corn. cons. 182.lib.4. Aym. cons. 46. nu. p. ratio quidem est, quia simplex, & priuata scriptura nihil ponit veritatis, vel falsitatis cum nullam fidem faciat. Fides aut proposita sine dubio, cum sit scripta Grauinæ manu, & offitialis principalis debitoris subscripta vt nihil desit, prout testes in eius recognitione deponunt, plane obligat Valerium, vt aut exhibeat, aut sustineat instrumentum, cuius fides existit. His itaque pro parte negatiua adductis, atque reiectis, quod omnino Valerius teneatur in proposita quæstione multis probari posset, sed paucis ostenditur.

PRIMO. Cur non teneatur, & cōdemnetur Valerius qui tam pernitiosam personam in eius 12
offitio, & familia admisit? Ita in simili exclamat Iurisconf. in l. vn. §. serui, ff. furt. ad naut. caup. es, quod huiusmodi dictum applicandũ sit ad notarium aperte docet Paul. de Cast. in l. p. §. familię, ff. de pub. & vect. Nam cum Valerius non sit 13
obligatus ex contractu, neque ex delicto directo, ex quasi delicto dicitur obligatus §. fin. Inst. de oblig. quę ex quas. del. & ibi Angel. & Fab. nu. p. Rom. cons. 11. nu. 3 & cons. 15. num. p. & 13. Felin. cap. petrus nu. 8. de homicid. Bald. l. p. nu. p. ff. ne quis eum.

Dictum autem, quod ex delicto familię dominus teneatur firmatur in potestate cuius offitiales deliquerint in offitio sibi commisso, Bart. l. p. §. 14
familiæ, nu. 2. de pub. & vect. & in l. debet, ff. naut. caup. stab. Abb. cap. p. nu. p. vers. ex quo infer-

15 infertur; de rest. spol. Aym. conf. 3. nu. 15. Rom. conf. 15. nu. 1. & 3. Idem dicendum de Episcopo, cuius Vicarius deliquit, Rot. decis. 278. in nou. & decis. 432. in antiq. Abb. d. c. 1. de rest. spol. Felin. c. petrus, nu. 8. de homic. Bald. l.
16 nulli, C. quorũ. appell. non recip. In scolare idẽ
17 dictum ponit Bart. d. l. 1. §. familiæ, nu. 4. In iu-
18 dice Paul. de Cast. & alij in dicto §. familię. In
19 Capitaneo Bart. l. 1. C. de erog. lib. 12. & in l. ne quid, nu. 1. & 2. de incen. ruin. & nauf. Denique quod Notarius teneatur ex delicto familiæ delinquentis in eo, cui proponitur aperte dicit Paul. de Cast. in d. l. 1. nu. 3. ff. de pub. & vect.

Quod autem Grauina fuerit in familia Valerij deponunt testes, qui dicunt illum passim rogitus solitum recipere & in offitio, & ad domos priuatas uice, & nomine dicti Valerij cum tamen ad huiusmodi cõsuetudinem probandam satis esset
20 vnicus actus, l. Mela, §. 1. vbi Bart. & alij, de alimen & cib. leg. l. nemo vbi Bald. col. 1. vers. vlt. nota C. de epis. aud. c. cum de benefitio, de præben. in vi. Abb. c. fin. de consuet. Ias. post Glos. & Bart. in l. de quibus, nu. 51. ff. de leg. & in simili materia Paris. cons. 93. nu. 14. lib. 1. Dec.
21 cons. 222. nu. 10. & cons. 441. nu. 2. Et cum hoc actum sit in publicò, dici debet notorium c. 1. de post. prelat. cap. in tua, qui maior. accus. poss. Glo. in cap. cognoscentes, de constit. & in l. si tutor, C. de peric. tut. Bart. in simili casu in l. si pupillus, §. de quo paulus, nu. 2. & ibi Bald. num. 1. ff. de
22 instit. act. Aym. cons. 121. nu. 2. Quod autem notorium est, plane sine rubore negari nullo mo-

do

do potest, Innoc. cap. sicut,& cohabit, cleric. & mul. notatur in cap. vestra eod. tit. Bald. rub. C. de probat.& in l. & quidem,col.6. C. qui accus. non poss.& in l.cum fratrem, C.ad sillan.

Quod deliquerit in officio,& non extra, patet, quia deliquit in eo cui propositus fuerat, nimirũ in obligationibus & regitib⁹ absoluẽdis, Cuma. 23
in terminis in l. 1. §.familiæ,nu. 2.,& ibi Bart. nu. 1.Rom. nu.4. Imol.num.9.ff. de pub. & vect. Abb.cap. 1.nu. 1.de restit.spol. Aym.cons.3.nu. 15.Rom.cons. 11.nu.3.

Ad probandum,quod Grauina propositus fuerit rogitibus recipiendis & obligationibus perficiendis, satis est illum exercuisse Valerio sciente, 24
& patiente prout depenunt testes in causa ita tradit Bart. in proposito in l. 1. §.familiæ, nu. 6. de pub.& vect. ex tex.in l. 1. §. magistrum,ff.de eser cit.act. Patientia enim pro scientia, & mandato habetur l. 1. & ibi scribentes,ff. de tribut.act.Bar. l. admonendi nu. 18. de iureiur. & cons. 79. nu. 5.Alex. cons. 45.in fin.lib.3.

Sed non solũ deponunt testes Grauinam exercuisse in familia & officio Valerij, verum notorie & palam omnes sciunt, illum quidem exercuisse Valerio sciente præsente, consentiente,& nemine contradicente, & ex sola patientia tenetur Vale- 25
rius l. 1.ff.de trib. act.l.Titianus,ff.quod cum eo. Bald.rub.C.de exercit.act.num .2. & in l. eius, qui in prouintia num. 11 .ff.si cert.pet. Bart. in l. ei,qui,in fin,& in.l.cuicunque nu. 2. & ibi Bald. nu.p.ff. de instit.act.Ias.in l.institorem,nu. 2. vbi Dec. num.3,si cert.pet. Paris.cons.93 .nu. 5. & 9.

lib.p.Alex. conſ.44.num. 11. lib. 2. Dec. conſ. 409.uum.6.

Ex his quidem patet, quod dominus, & præcipue Notarius tenetur ex delicto eius, qui eſt in familia, patet præterea Grauinam propoſitum rogitibus recipiendis & exercuiſſe ipſo Valerio ſciente, & conſentiente, ac in eo deliquiſſe; Ita vt concludi poſſit omnino de iure communi Valerium teneri in cauſa. Ac primo ita probatum ſit pro ſupra adducto reſponſo.

SECVNDO. Pro reſponſo adducitur, quia Valerius ſolitus fuit vtilitatẽ, & cõmodum percipere ex rogitibus peractis, & rebus geſtis à Grauina, ideo ex illis aperte tenetur l. quæſtus, ff. pro Soc. Abb. conſ. 74. nu. 2. part. 2. Dec. conſ. 654. n. 3. & cum commodum ſenſerit, æquum eſt vt & incommodum habeat, prout dicitur in ſimili in l. p. de inſtit. act. l. fin. §. fin. C. de fuit. §. cum actum inſtit. de empt. & vend. l. ſecundum naturam de reg iu. c. qui ſantit eod. tit. lib. 6.

26

TERTIO. Dum contraxit cum Granina de ſocietate perficienda Gregorius, plane bonam fidẽ Valerij ſequutus egit, qui illũ in eius familia & offitio admiſit. Ideo ſine dubio non debet defraudari Gregorius, ſed Valerius tenetur cum quo cõtaxiſſe videtur Gregorius eius bonam fidem ſequutus, §. introduxit, inſtit. quod cũ eo, l. p. §. idẽ pomponius, ff. depoſit. Dec. in l. ſi inſtitorem, nu. 4. ſi cert. pet. Bald. in l. lutius Titius, nu. p. de inſtit. act. Dec. conſ. 510. nu. verſ. quod qui contraxit, & nu. 5. in fin.

27

QVARTO. Sæpius rogauit Grauina ad fauorẽ Grego-

Gregorij & plures fides huiusmodi societatũ eidẽ 28
tradidit propterea quod societates rite peractæ ei ſent, & dictæ fides ſunt vndique ſimiles cum hac de qua agitur cũ nihil omnino differant inter ſe ergo idem ius ſtatuendum de vna æque ac de cæteris, l.p.§.interdum, ff.de font.l. poſtulaſti, §. de adult.§.iſtas, inſtit.quod cum eo.l. naut.§.fin. ff. naut.caup.ſtab.l.illud, ff. ad l. Aquil cũ ſimilib.

Aut omnes igitur ſuſtinendæ, aut omnes denegãdę ſunt per Valeriũ, aut omnes bonæ, aut omnes falſæ, ſed hac vna excepta cęteræ ſortitæ ſunt effectum propterea quod ſocietates fuerunt diſdictę & pecuniæ reſtitutæ, quod autem nullum eſt nullum producit effectum l.4.§.condemnatus, ff. de re iud. Aym. qui de inſtrumento loquitur 29
conſ.716.num.12.

QVINTO. A cõtractibus, ad delicta recte duci poſſe argumentum paſſim tradunt omnes doctores, & not.in l.omnem, de iud.in aut.qua in prouintia, C.vbi de crimini.agi oport.cap.fin.de for. 30
compet. In contractibus id quidem obſeruatur vt vnuſquiſque teneatur ex facto alterius, quem alicui negotio præfecit, ſi nõ ex contractu, at certe ex quaſi contractu, ex eo quod paſſus fuit alterum eo ſciente agere. Cum itaque Valerius præfecerit Grauinam rogitibus eius nomine recipiendis, ac eodem conſentiente ſemper in his ad eius inſtar ſe geſſerit, plane dicẽdum eſt, vt teneatur ſi non ex delicto, at certe ex quaſi delicto qnemadmodum ex quaſi contractu tenetur Magiſter, & dominus inſtitoris ex facto eiuſdem inſtitoris, & exercitoris propterea quod eos negotiationibus

præfecerint, & eorum nomine exercere passi fuerint, l. si institorem, si cert. per. §. introduxit, insti.
31 quod cum eo. Bart. viden. in. l. ei, qui, in fin. C. quid cũ eo & cons. 79. quidã vendidit. Alex. cons. 44. num. 5. lib. 2. Afflict. decis. 64. num. 3. Abb. cons. 16. vers. sed primũ, lib. 2. & cons. 74. nu. 2. lib. 2. Paris. cons. 93. num. p. & 2. lib. p. Natt. cons. 467. num. 6. Aret. cons. 57. nu. 12. Ratione enim quod dominus teneatur ex eo quod alterũ pręfecerit, & passus fuerit eius noĩe exercere extensio fit inter institorem, & exercitorem ac eorum dominos, & è cõtra; Bald. l. p. n. 2. C. de exerc. &
32 instit. Glos. l. p. §. non autem, & in l. fin. ff. de exer cit. act. Ias. §. Actiones num. 50. instit. de act.

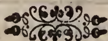
SEXTO. Extat Constitutio seu Bulla Pij Papę Quar. sub rub. de reformat. tribun. Vrbis, quę omnem difficultatem penitus reiicere debet, vbi cum multa de tribunaliũ omniũ Vrbis reforma-
33 tione multaq; præcipue de Notarijs dictorũ tribunalium, dicta essent, cõcludẽdo de omnibus notarijs omnium tribunalium vrbis extãt hæc verba. *Notarij curiarum supradictarum, tam criminalium, quam ciuilium causarum non exigant, nisi iuxta taxam eis præscriptam &c.* paulo post. *Exerceant eorum officia per seipsos, nec illa arrendent sine licentia iudicum.* Deinde. *Nec substitutos recipiant nisi ab ipsis iudicibus approbatos, pro quibus ad damna, & interesse, quæ illorum culpa partibus euenerint, etiam si ipsos exhibuerint, & soluendo non fuerint, teneantur & obligati sint.* Bulla est inter constitutiones Pij Quarti Pont. sub num. 68. in bullario fol. 576. cuius initiũ est. *Cum ab ipso nostro pontificatus, &c.*

Quod

Quod igitur Valerius teneatur in causa proposita dubitandum amplius non est nihil enim magis dilucide dici potuisset, cum patenter dicat sũmus Pont. pro quibus teneantur ad damna et interesse quę eorum culpa partibus euenerint & ita sint obligati Notarij principales & domini.

Non est ergo dubitandum amplius. Quamobrem propositum nostrum responsum hoc nostro consilio ita probatum atque confirmatum sit.

Ad laudem et gloriam Omnip. Dei, Virginis Matris, ac omnium Sanctorum.

INDEX

AD

Consilium si famil. furt. fecis. dicatur.

Sylog

Maior.

Ex delicto eius, qui est in familia delinquentis in negotio, cui propositus sit, dominus tenetur.

Minor.

Grauina fuit in familia Valerij, ibiq; deliquit in eo, cui propositus erat.

Conseq.

Valerius itaque tenetur ex delicto à Grauina perpetrato.

Maior. *Patet ex toto tit. ff si fam. furt. fec. dicat. ff tit. furti aduer. naut. caup. stab. & l. p. de pub. & vict. & probatur supra ex consilio sub nu. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19.*

Minor. *Constat quia notorium est quod actum fuit. Deinde testes ita aperte deponunt. & patet ex consilio nostro. nu. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 28.*

Cõseq. *Per se clare elucescit, & omnino confirmatur ex bulla Pij Quarti Pontf. Max. sub. nu. const. 68. in bullario fol. 576. sub rub. de reformat. tribunalium vrbis. & præterea ostenditur ex nostro proposito consilio. n. 1. 12. 13. 24. 25. 26. 27. 31. 33.*

Deo Gratias.

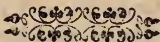
F I N I S.

CAESARIS OTTINELLI FIRMANI

Art. Philoſ. Iur. V. Doctoris

DE

CVRANDA PORRIGINE.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE Apud Alexandrum Gardanum,
& Franciſcum Coattinum. 1586

CAESAR OTTINELLVS
Francisco Ottinello Fratri
Germano S.

VOD tam vehementer dum Firmi essemus expostulasti, vt meam de Porrigine curanda lucrubatio nem mitterem, tulimus libenter, & agnouimus assiduam tuam studiorum cupiditatem. Nihil enim mihi iucundius accidere potest, quàm quòd si detur, vt te quotidie operæ, ac industriæ plus in litteris ponere cognoscam. Nihil igitur mihi antiquius fuit; cum Romam me receperim, quàm vt tuo desiderio satisfacerem. Vide quanti apud me sis, vt quod à me ipso numquam obtinere potui, tu quidē, uix dici potest, quàm facillime impetraueris, quòd nūquam antea in animum inducere potui, vt lucubrationem hanc de Porrigine in lucem prodere concederem. Quòd si olim scribēdi materia à viro ornatissimo Ioanne Baptista Raimūdo nobis data fuit, edēdi hoc tempore occasio tuo desiderio erit penitus tribuenda, atque adscribenda. Quò fit vt meus erga te fraternus amor vndique pateat, cum quod multorum consilia, & cohortationes antea nunquam persuaserint tibi denegari non potuerim. Tu verò pro tua

prudentia cogitare debes nouam quandam huiusce meæ lucubrationis tutelam, seu causam minime quidem à calumniatorũ concertationibus expeditam tibi suscipiendam esse, vt Romæ illa Ioannem Baptistam Raymũdum patronum cum habeat; tuũ patrocinium istic ne desideretur, caueas. Ita bene mihi cõsultũ fore iudicabo. Quod vt commodius præstare poßis mi frater, cursum, quem cœpisti toto pectore retineas, & omnem operam, studium, industriam, diligentiam tuam collocabis in litteris, ex quibus fructũ vberrimum, summam vtilitatem, commoda, copias, ac optima quæque percepturus, & consequuturus eris. Semper mihi crede, litteræ vsui tibi erunt, & fructum pariter, ac voluptatem in vniuerso vitæ tuæ cursu afferent. Iamdiu profectò cognitum, perspectumq́; licet mihi sit, te in litterarum studiis freno potius, quàm calcaribus egere; facere tamen non possum, quin auctor tibi sim, vt in iurisprudentiæ studia toto animo incumbas, in quibus te multum iam proficisse, & cognoui, & expertus sum, vt sine dubio egregiam expectationem, quam de te concitasti, studiorum tuorum euentus non solum præclarè substinere, sed superare facilè poßit. In manibus itaque Iurisconsultorum responsa, ac scripta semper habebis: memoria illud Teodectis retinebis, multum insudandum

ei, qui gloriam, & laudē consequi cōtendit: animo vero comprehendes perpetuò Euripidis illud in Hypol. τῷ γὰρ πονοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει. *Pytagoras suos ad difficillimum viuendi genus cohortabatur, quòd vsu futurum esset iucundissimum. Anus quadam, vt est apud Phauorinum vitulum ita ferre vsu assequuta fuit, vt bouem postea in humeros extollere non dubitauerit. Nicias tam erat assiduus, vt sæpe an lauisset, an pransus esset, famulos interrogaret. Demosthenes interrogatus quanam ratione dicendi artem consequutus esset, quod olei plus dixit, quàm vini consumpsisset. Demades rogatus quo præceptore vsus esset, Tribunali respondit, Atheniensium. Tu vero mi frater vtere STVDIO FIRMANO XYSTI V. PONT. MAX. benignitate restituto; vt ad Tribunalia aliquando honorificentissime accedere possis. Non enim tibi Platonis, & aliorum exemplo longa, & ardua itinera sapientiæ amore erunt suscipienda. Nobis quidem multa incommoda, ac pericula subeunda fuere dum Pataui studiorum causa essemus turbulentissimis illis Pestis temporibus, vt quid vis potius quàm de litteris cogitandum esset. Tu quidem recte apud Græcos receptū sermone prouerbiū in ore habere poteris.* οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. *Pluribus præter meam opinionem ad te fortasse*

quàm opus esset, sed dabis hoc amori erga te meo, cum amori tuo tantum detulerim, vt hanc meã de Porrigine curanda lucubrationem ad te peruenire facile patiar. Vale, & me, vt facis, ama.

Romæ Idib. Decembris

M.D.LXXXV.

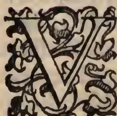

DE

DE
PORRIGINE
CVRANDA.

Ioanni Baptistæ Raimundo I. C. peritissimo, & causarum patrono optimo

Cæsar Ottinellus S.

VIDE quid sumpserim, iurisprudētiæ sacris initiatus omnem operam, laborem, studiū, industriam iuris scientiæ cum dedicarim penitus, vt tua causa cogar ex medicina quædam regustare, & rem omnino intermissam repetere. Equidē anteactæ vitæ curriculi partem in varijs artibus, & disciplinis me cōsumpsisse, nec inficior, nec profiteor; at hoc quidem tempore vela in vasto iuris pelago audacter pandimus eo animo, vt nisi turbulentis temporibus, aduersis procellis, & fluctibus ad τῶν διδασκαλῶν διαγνοντικῶν tutos illos, atque clausos, tranquillosque portus, coactus confugerem. Sed vt de Porrigine curanda ad

te aliquid ſcriberem, nihil aliud profectò excitauit, quàm quòd nihil mihi in amicitia antiquius, quàm amicum quacunque ratione iuuare; & vt monet Terentius Heautontimorum. act. 4. ſcen. 3. videre vt amici res ſit in tuto. Ita quidem vt Zamolxidis illud apud Plat. iu Charmid. memoria ſemper teneã, ὅτι ὥσπερ ὀφθαλμοὺς ἄνευ κεφαλῆς οὐδ' εἰ ἐπιχειρεῖν ἰᾶσθαι, οὐδὲ κεφαλὴν ἄνευ σώματος, οὕτως οὐδὲ σῶμα ἄνευ ψυχῆς.

Cum igitur te, & ingenio perexcellenti, & moribus ſuauiſſimis ornatum cognouerim, de Porrigine; quia de ea ſæpius ſermonem habuimus, & te male affici perſpexi ex medicis mittere aliquid decreui; vt te ſi qua poſſem induſtria ab eiuſmodi moleſtia liberarem; tum etiam vt cognoſceres me tui eſſe vndique ſtudioſiſſimum. Quid? prę auribus obſtrepere iam ſentio illud. He ſutor vltra crepidam. Vocem agnoſcimus, quia ſępius ſubiuimus, eorum ſcilicet, qui cum Homeri catenam numquàm viderint, & vna cum litteris voluptatis, ac commoditatis genus omne coniungere velint, & agant, in eam ſententiam iuerunt, vt in pluribus diſciplinis operam ſuam vnumqnemque honeſtè ponere poſſe non putent. De qua quidem opinione

ſæpe

ſæpe ſæpius diſceptauimus & alibi acturi ſumus. Per me liceat ijs quicquid velint aſſerere. Videant tamen ne dum iudices eſſe volunt in re,& cauſa propria iudicent, & incidant in l. fin. ff. de extraord. cognit. l. vnica. C. ne iud. in cauſ. prop. cap. iudicare, 11. q. 3. aut ſaltem caueant ne male iudicent, & litis ęſtimationem, bonorum amiſſionem, ac infamiam ſubire cogãtur ex §. fin. Auth. vt litigatores collat. 9. c. 1. de ſent. & re iud. in 6. Sed vt ad rem accedamus huiuſmodi malam capitis, corporiſque quandoque totius affectionem extare ſi probarem, plane riſum excitarem, non aliter ac ſi naturam oſtendere uellem ex Ariſtot. 2. phyſ. tex. 6.

Quid igitnr ſit mi Ioannes Baptiſta accipe ex Alexandro Tralliano lib. 1. cap. 4. qui inquit eſſe, ubi ex capitis ſuperficie, ſiue ex reliquo corpore ſine exulceratione, ut plurimum corpuſcula quædam exilia, ac furfuracea excidunt. Paulo preſſius Actuarius lib. 2. meth. cap. 5. ait eſſe ſoboles praui humoris, qui ſurſum fertur, & per capitis cutem diſcutitur. Nam ſi quis caput perfricet, ſtatim ſquamulas, ac ueluti furfures tenues excidẽtes facile cernere poteſt. Quare vndique, & ſummopere nocent.

cent. Recentiores, qui quemadmodũ verbis ſępe, ita re, & præſtantia ab illis priſcis medicis longe diſtant, furfures nominant, Gręci πιτυρίασιν vocant. Sed Plin. lib. 20. nat.hiſt.c.9.& 15. Corn.Celſus lib.6.c.2.& Q. Serenus Porriginem appellant. Et Celſus ait ſquamulas illas ſurgere in capillo modo cum malo, modo ſine vllo odore; fieriq́ue ferè in capillo, rarius in barba, aliquando etiam in ſupercilio. Differunt quidẽ πιτυρίασις & φθειρίασις inter ſe, quod hęc in ima, illa in ſublimi cutis parte emanat.

Vtriuſque curationem diligenter adhibendam monet Actuarius, quia oculorum, aurium, dentium, & proximarum partium mala inde proficiſcantur; tum quia moleſtię plurimum inſit, vt inquit Serenus.

Eſt inſenſibilis morbus ſed noxia forma.
Cum caput immẽſa pexũ porrigine ningit,
Copia farris vti frangentibus edita ſaxis.

Quid igitur ſit Porrigo vel ex his Sereni verſibus cognoſci tantum poteſt, & ad eius cauſas explicandas accedamus. Oritur Porrigo ex male affectis, & prauis humoribus, ex ſententia Oribaſij lib. 8. Synops. cap. 25. Aetij lib. 6. cap. 66. Paul. Aegin. lib. 3. cap. 3. & aliorum. Humores enim, vt inquit Trullianus lib. 1. cap. 4.

vitioſi

vitiosi, & corruptę pituitæ salsæ, biliosę,& sanguinis melancolici sursum euecti huiusmodi molestiam pariunt.

Quare fit, vt omnis curandi ratio ad humores serosos arcēdos, atque absumendos spectare debeat vt docet Galenus lib.1. de comp.med. secundū locos cap. 6.& Aetius lib. 6. cap.66. Victus itaque ratio ex Archigenis sententia ita institueuda erit, vt nec biliosos, nec serosos, vel vitiosos gignere humores possit. Quæ eduntur boni debent esse succi, & quæ facile conquoqui, ac digeri queant. Nec quidem ad rem sunt cibi flatum gingentes,& crasso, atque pingui humore constantes,ut sunt tubera,fungi, bulbi, legumina, carnes præsertim bubalinæ. Condimentum sit mel, cuminum, apium, fæniculum, alijs præsertim bellarijs parcè vtare. Vinum tenue, & album conuenit,nec non iucunditatis gratia dulce,ac mulsum concedi potest. Ante cibum vuā arefactam, ficus,amigdalas virides; post fercula malum punicum edas. Sed quia bonę digestionis semper diligens est habenda ratio deambulationes lenæ,plurimæq. mane, ac vesperi optimæ censentur. Caput si aqua calida ablueris, caue deinde ne multum aeris subeas; sub sole diutius non mo-

rabe-

raberis, ac frigus etiam euitabis. Iram, indignationem, tristitiam, cæterasq; ani-animi perturbationes subterfugere studebis. Dormire ad satietatem vsque, prodesse dixerunt veteres, quod quidem an probem, nescio. Nam somnũ humiditatem plurimã gingere conuenit apud Medicos omnes, & humiditatem putredinis causã statuũt Galenus, & Aristoteles, vnà cũ cæteris, & medicis, & philosophis. Sed defendi posset veterũ quoque sententia.

Medicamentorum genera, quibus vniuersum corpus purgatur, cum non egeas, vnà cum Antyllo apud Aet. lib-3. cap. 23. adhibẽda consulere nõ possum. Sed quædam remedia potissimum afferam, ita quidem vt primo loco firmum semper sit: medicameuta omnia, quæ di cutiendi, ac abstergendi facultate præstãt, in hoc morbo vsui semper esse intelligas. Sũt qui his abstringentia addere velint, nõ alio consilio, quàm quòd per ea corporis affecta particula corroboretur, nè in se ipsã influẽtes serosos humores recipiat, sed resistat, atq; repellat. Multa eius generis sese mihi offerũt: sed ne multitudine, ac varietate curationẽ impediã, vno fasciculo multa cõplectar.

Porriginem pellit terra cimolia, cuius

loco

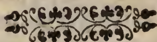
loco vtimur bolo armeno,cũ betæ ſucco, & fœni græci. Faba cum cortice, & betæ ſucco. Amigdalæ amarę decorticatæ cum aqua,& aceto affricatę; cumq; exaruerint capilli aqua calida abluendi ſunt. Malua ſylueſtris,quam Altheam vocant, in aqua marina donec decima pars relicta fuerit, cocta. Oleum laurinũ,& amigdalinum ex Act. lib.5. meth. c.10. Menta ſylueſtris cũ aceto capiti infuſa in ſolis radijs ex Plin. nat.hiſt.lib.20.c.14.Furfures cũ oleo.Ocy mum ſylueſtre cũ adipe anſerino. Bolum armenũ,thus,ſtaphis agria,ſcilla, vel horũ alterũ cum betę ſucco,vel muria,aut decocto lupinorũ,ſeu radicis cucumeris ſylueſtris; deinde caput abluendũ eſt lixiuio cinere fraxineo confecto, & admixto felle ouino,vel bubalino. Argenti ſpumæ, olei rutacei, aceti ęquas partes accipias,& inungas,quod quidẽ ſummopere comendat Aetius lib.*6*.c.*66*. Nitri ſpumę,atramenti ſutorij, calchantũ gręci vocant, cum vino æquæ partes adhibitæ ter, aut quater in menſe,ita cõferunt auctore Archigene,vt nullo alio opus ſit remedio. Sed accipe, quod in mentem venit, Poetæ dictũ,quod cũ ad rẽ facere videatur prętermittere nõ poſsũ.Horatius enim lib.2.ſerm.Sat.3.ait:

Vngere si cauleis oleo meliore, caputq́;
Ceperis impexa fœdum porrigine.

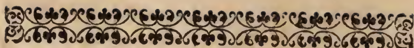
Multa equidem remedia, & alleuiamenta attuli non eo quidem consilio, vt omnia tentanda existimarem, & tibi auctor essem, sed vt tuo arbitratu, pro tua commoditate vnum, aut alterum cum adhibueris cum Q. Sereno canere possis.

Desinet interea glomerari ferrea nubes,
Cessabitq́; grauis crebræ porriginis imber.

Hæc habui mi Ioannes Baptista, quę de Porriginis curatione Tralliani exemplo συντόμως scriberem, magis fortasse, quàm res ipsa pateretur, aut mea erga te beneuolentia postularet. Sed si laborem nostrum gratum tibi accidisse intellexero, satis mihi quidem ad patefaciendum, significãdumq; meum erga te animũ fuisse videbitur. Vale.

CAE-

CAESARIS OTTINELLI
ad eundem Epigramma.

Exercet ſua quæq̃ gerit mens anxia noſtra;
Et quicquid præbet, præbeat ex capite:
Ex capite alto ſtat lentus Porriginis imber;
Ex noſtro cecidit furfur & ingenio.

F I N I S.

